Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

[Super Infortiato 2]

Bartolus <de Saxoferrato>

[Venedig], 30. Juni 1493

De liberatione legata

urn:nbn:de:bsz:31-319543

Visual Library

a ¶ Sint ꝓbabilia. Et aduerte: qꝛ non ſufficit allegare cõſuetudinem ſiue cõmunem vſuz loquendi: niſi ꝓbeť: quia ſũt facti. ita dicit bal. in l.ij.§.ſed qꝛ veremur ꝺ iura.calũ.in l.vnica.C.ꝺ cõfeſſ.ꝛ qd in poſitione iuris deſcẽdentis ex facto.

b Jtia. t §.ſeia vide ad quid iſtum tex. allegat bar.in l.linea margaritarũ.ĵ.ad.l.falci.§.fi.adde tam no.doct.in l.ſi ita ſcriptum.de le.i.¶ Si reliquo calicez eccleſie itelligitur ꝺ argento ꝛ ĩ figura chriſti cũ apoſtolis itelligiť de duodecim: vt no.bar.i l.ſiqs ad declinandã in xviii.col.de epiſ.ꝛ cle.ꝛ hoc ẽt ſeqť abb.ſiculus in.c.indicãte.extra ꝺ teſta.Et quando generalitas uel icertitudo viti. et legatũ ad pias cauſas vide cyn.ꝛ bal.in.l.pe.de ſacroſan.ecc.ꝛ bar.in l.gdã.ꝺ reb.dub.ꝛ ꝺ ad de no.m.l.ſi nõdũ.C.de furt.ꝛ dicit ange.in.l.l.§.ad municipuz.ad.l.fal.ꝙ relictum qꝺ pingatur ymago virginis marie vel alterius ſcti ẽ ad pias cauſas.quod eſt no.ꝭm cuz.

c Jvxori.§.cũ ita talis qꝺ per iſtũ tex.decidit bal.q.in l.i.C.de ꝺ.ſig.in ꝺ.ſed qd cũ teſtatoz.

ſpondendum. Reſpondeo cum iſta ſint probabilia[a] ſũt ponibilia: ut.l.ii.§.quod obſeruari.C.de iuramen.calum. Idem ſi fieret poſitio alicuius extrauagantis: ut.l.cuz prolatis.ĵ.de re iu.

t **Itia.** ¶ Quero qualiter intelligantur iuuente. Dicit glo. duobus modiſ ꝛ bene.dic: ut ĩ ea.

Sempronie. Optio legata intelligitur de his que ſũt in hereditate ſi reperiuntur alias ꝺ aliis que uẽduntur.h.d.

Ex.§.ſequenti.

¶ Si legatus ſit calix alicui eccleſie debet fieri de argento ꝛ planeta de ſyrico. Et ſi debet pingi figura chriſti cum apoſtolis intelligiť cũ.xij.

Seia. [b] In fauorem religionis in dubio itelligitur quod eſt maius. hoc dicit ¶ Oppo. ꝙ inſpicimus quod eſt minuſ: ut.l.ſi ita in ſi.ꝺ.de leg.i.ꝛ.l.nummis.ꝺ.de le.iii. So. glo. ꝙ hic ſpeciale regionis fauore. ꝛ ita cõmuniter intelligitur. Ex hac.l. poteſt dici ꝙ ſi aliqſ legat calicem in eccleſia ꝙ in dubio intelligitur de argento. Item ſi iubet fieri unam planetam intelligitur de ſyrico. Itẽ vidi ꝺ facto. quidam reliquit fieri in quadã eccleſia figurã chriſti cuz apoſtolis. certe debet intelligi cum duodecim apoſtolis: ut hic. Uel poteſt aliter itelligi ꝙ hic tex. hoc non dicat. dicit enim ex libris centum ĩ illa ꝛc. ꝛ ſic erat taxata quantitas. vnde non eſt plus uel minus quod ĩſpiciatur. Et ꝭm hoc nota ꝙ in dubio debemus inſpicere illud quod ẽ magis. ꝛ ſic in dubio debemus inſpicere illud quod eſt precioſius in qualitate ꝙ̃ illud quod eſt maius in quantitate.

Ex.l.ſequenti.

¶ Si pater legat filio canoniſte libros legales de quibus intelligitur.

s **Iuxori.** Mundo muliebri legato cedunt ſoluz ea que utendi cauſa vxori ſunt tradita

Pone pater legauit filio ſuo canoniſte libros legales. quero de quibus intelligitur. Reſpondeo forte de libris qui ſunt ad vſum eius paratiper iſtam.l.h.d.

Ex.§.ſequenti.

¶ Si tempore guerre guerre ciuib[c] ſint impoſiti equi. ſi deinde fiat preceptum ꝙ quicũqz habet equũ debeat equitare: an qui non equitat quia non habet equum incidat in penam.

Cum ita. Argentum quod eſt depoſitum uel commodatuz: ut habeatur de proximo in domo eſſe videtur. h. d. Per iſtum.§. dicit Ja.de are. ꝙ fuit determinata talis queſtio[c] tempore guerre multiſ hominibus de ciuitate fuerunt impoſiti equi. deinde fuit factum preceptum ꝙ quicũqz habet equuz debeat equitare. modo vnus non equitauit: qa non habuit equum: an incidat in penaz. Et qa fuit factum preceptum illis qui habent equum videtur ꝙ ſi incidat in penã. Contrarium fuit determinatum: quia debet exponi[c] habet. ideſt habere debet: ut hac.l.

m **Edico.** Oratio indefinita reſtringitur ad preſens tempus.h.d.

Ex.§.ſequẽti.

¶ Legato veſtimentorum facto vxori veniunt veſtes feſtiue ꝛ non feſtiue.

Uxori. Dictio hoc amplius legati dationem inducit.h.d. Per hunc.§. poteſt dici ꝙ ſi teſtator legat vxori ſue veſtimẽta ꝙ veniant feſtiua[e] ꝛ non feſtiua: ut hic.ꝛ.ꝺ.e. l.veſtimenta. Item ſi legat vxori lectum veniat etiam lectus feſtiuus. pro quo.l. librorum.§.ſi.ꝺ.de lega.iii.

Mulier. [f] Legato generiſ non derogatur per legatum ſpeciei inualidum.h.d. hic eſt ſingularis caſus ꝛ menti tenẽdus. ¶ Oppo. ꝛ videtur ꝙ quando legatum ẽ inutile a primo legatario videatur ademptum ꝛ ſic ei preiudicetur: ut.l.plane.in prin.ꝺ.de le.i. Solu. illud uerum quando adimitur legatuz certe ſpeciei ꝙ̃ ſpecies erat legata. hic uero adimiſ[g] aliqua ſpecies ꝺ legato generis. ꝛ ideo cuz legatum remanet in genere illud legatum pro non ſcriptum quod adẽptionem cõtinebat magis ad legatarium ꝙ̃ ad heredem reuertitur. ſꝫ in.l.contraria apud legatariũ nihil remanebat. ad quod poſſet reuerti. hic uero remanebat legatũ generis. ideo ꝛc. ¶ Oppo. extra glo.de.l. legatum.§.i.ĵ.de adimen.lega. ubi per inutilez ademptionem ſpeciei ꝺrogatur legato generis. So. ibi in ademptione inter viuos. hic ĩ vltimis voluntatibus. quod nota.

¶ De liberatione legata. Rubrica.

¶ Poſtquam iuriſconſultus eſt proſecut⁹ tractatum plurium legatorum. nunc ponit tractatum de legato liberationis.

o **Omnibus.** Nota duo. Primo nota ꝙ alicui poteſt res ſua legari quam alteri debebat actione perſonali. uel ſi ẽ alteri obligata. Secundo no. dum dicit priuſquaz: quia ex eo ſequitur ꝙ iam debebat ſoluere debitum. quod facit ad multa. ¶ Oppo. ꝙ reſ mea mihi legari non poteſt: ut.l.res proprias.C.de lega. So. fallit ratione iuris quod teſtator habet ĩ re vel ad rem: ut hic. ¶ Oppo. ꝙ propter obligationem pignoris legatum non valeat: ut.l. meuius.§.fundo.ꝺ.de lega.ii. Solu. verba poſita in ſi. huius.§. non referuntur ad hypotecam: ut ibi no. ¶ Item op. hic innuitur ꝙ quando legatur pignus non videatur remitti debitum. Contra.ĵ. codez.l.iii. Sol. reſpondeo ꝙ in dubio preſumitur debitum remiſſum. Glo. dicit contrarium per.l. poſtquã.ꝛ.l.labeo.ꝺ.ꝺ pac. non ob.l.iii.ĵ.eodez. quia ibi loquitur de legato inſtrumenti. ¶ Opponi. extra glo.de.l.ſi tibi homo.in prin.ꝺ.de lega.i. vbi relinquendo pignus videtur relictum debitum. Solu. ibi loquitur quando pignuſ legatur ab extraneo. hic quando legatur a creditore. de quo diſtingue: vt ibi per Dy. ꝛ ibi dixi. Aut reliquitur pignus a creditore: ꝛ tunc aut animo relinquendi liberationem a toto: aut non: aut dubitatur: ut hic. aut ab extraneo. ꝛ tunc eſt caſus in.l. ſi tibi homo.ꝺ.alle.

h **Eredem.** In primis duobus dictis declara: ut dicam in.l ſiquis rem.ĵ.e.in tertio dicto dic: ut dicam in.l.non ſolum.ĵ.eodez.

l **Iberationem.** Qui dat uſ dari mandat inſtrumentuz videtur liberationem relinquere.h.d. cum prin.l.ſe.alias.l.ſequenſ eſt.§.ꝛ ſic ego habeo. ¶ No. quattuor modos relinquendi liberationem. primo relinquo quod tibi debeo: ut.l.i.in prin.ꝺ.eo. Secũdo damno heredem meum non petere: ut.l.ii.i princi. Tertio ſi lego libertatem: ut habetur in

d ¶ Debz exponi. Idem dicit bal. in c.duduz.el.ij.i ſi.ꝺ elec.

e Edi m co.§. vxori veniãt feſtiua. Si lego vxori veſtimenta veniunt feſtiua. faciũt no.l.cũ auz.§.i.ꝺ.e.ꝛ qꝺ no.bald.i.l.cuz te.l vlt.col.C.ꝺ donat.ãſ nup.ꝛ ad de bart.i.d.l.librorũ.§.ſi.ꝛ bal.in.l.in leg.C.de lega.

f ¶ Mulier. Et facit iſte text. An cerei q poꝛtantur ꝓ funere debeãt eẽ ꝓ fratrib⁹ ſe peliẽtiuz qꝺ reliqt ideci ſũ.bal.i.l.i.§.ſꝫ ꝛ q.'C.ꝺ lati.liber.tol.

g ¶ Hic vo adimiť. Nota caſũ optimũ in materia adẽptionis: vel potes rñdere ad.l. plane. qꝺ ibi loqť qñ expſſe legatuz ademptũ erat.ſed hic expſſe ſi fuit adẽptũ nec per ſecũdũ legatum alteri factuz preſumitur primo legatario ademptũ.l.ſi pluribuſ.de le.i.ꝛ not.bar.in.l.ſicut.ĵ.de adimen.leg.

¶ De liberatione legata. Rubrica.

hac.l.in prin. Quarto ſi lego cyrographum:ut hac.l.iii.§.i.ꝛ omnia iſta legata important legatum liberationis.hoc etiam videbitis ſtatim.j.e.l.§.nunc de effectu.ꝛ.l.non ſolum in princi.ꝛ in alia.l.non ſolum.⸿Oppo.dicitur hic ꝙ ille qui dat inſtrumentum uidetur dare remiſſionem ꝛ liberationem.contra immo donatio inter viuos uidetur:ut.l.i.C.ꝺ dona.coniuncta.l.ſeia.in fi.j.de dona.cau.mor.Sol.hic fuit dictū expreſſe do inſtrumentum cauſa mortiſ mee.alias eſſet donatio inter uiuos:ut in contrariis.
⸿Opp.ꝛ uidetur ꝙ etiam hoc acto non ſit fideicommiſſum ſed donatio cauſa mortis. ut.l.iii.de dona.cau.mortis. Sol. quidam. expone ꝙ hic dicitur dedit:ideſt dādo reliquit.ſed hoc eſt contra mentē huius littere:quia ſm hoc idē importaret ſequenſ.§.ad contrariū reſpondeo ꝙ hic erat donatio cauſa mortis que habet eūdem effectum quē haberet fideicōmiſſū uel legatum liberationis.ꝛ hoc apparet ex textu dū dicit quaſi pro fideicōmiſſo ꝛc̄.que dictio quaſi:deſignat improprietatem:quia nō eſt uere fidicōmiſſum.⸿Quero quid ſi ille cui datum ē inſtrumentum:ut alii det non vult dare:quo iure cogitur daꝛ. Reſpondeo per actionem neg.geſ.ut.l.ſi pupilli.§.ſiquis pecuniā.ſ.de neg.geſ.dic:ut ibi.

Ex.§.ſequenti.

⸿An habens exceptionē poſſit ab illo ꝫ quē habet:ut ipſum liberet pacto uel acceptilatōe:ibi.Et pro Et an q̄ hꝫ actionē poſſit peteꝛ:ut ſibi caueaꝛ:ibi.Quero Et an libarato uno ex illis ad quod ꝑuenit cōe negociū proſit alteri cū non ſint ſocii uide in fi.

Nunc de effectu.

Legatum liberatōis importat:ut debitor acceptilatiōe libereꝛ ſi ē ſol⁹ ꝛ habꝫ correū ſociū.ſi hꝫ correū nō ſociū pacto liberari ꝺebebit.h.d.⸿Ad tex.ibi uoluit:dic ꝙ mei ſolius cōtēplatiōe liberationē reliquit By.
⸿Op.ꝛ uidetur ꝙ ego nō poſſū liberari quia proſit alteri ſaltē ꝓ dimidia ꝓ qua dꝫ habeꝛ regreſſum cōtra me:ut.l.i.C.de duo.re. Glo.nō ſoluit.tu cōfitearis cōtrariū:quia ꝓ illa parte ꝓ qua quiſ hꝫ regreſſum cōtra me legatariū ꝓficit ei liberatio:ut.j.in glo.magna.⸿Opp.dicitur hic ꝙ habeo actionē:ut liberer pacto uel acceptilatione.iſtud uidetur ſuperuacuū cū habeā exceptionē ergo non debet interponi:ut.l.hec ſtipulatio.§.diuus.j.ut lega.no.ca.Sol.glo.ꝙ hoc ſit gratia dubitationiſ tollende.⸿Contra hoc oppo.de.l.penul.ſ.de peti.heredi.ubi cā dubitationis tollēde non poteſt interponi cautio.So.aliud in cautione:ut ibi.aliud in pacto vt hic.ita dicit glo.q̄ incipit.ſed nōne ibi.alii dicunt contra ꝛc̄.Innuit ergo iſta ſolutio ꝙ ex abundanti non poſſū petere cautionē ad obligādū.ſed pactū quod non tendit ad liberandū.ſed ad obligandū bene poſſum petere ex ſuper abundanti.videamus an hoc ſit verū. ꝛ primo videamuſ de pacto.⸿Et pro declarāda iſta gl.primo quero ſi habeo exceptionē contra te poſſum ne petere:ut me liberes ꝑ pactū uel ꝑ acceptilationē.Uidete qn̄ quis hꝫ exceptionē vigore legati uel fideicōmiſſi.tūc ipſe primo hꝫ exceptionē.ſcd̄o habet actionē:vt libereꝛ pacto uel acceptilatione:ut hic.tertio poteſt īplorare officium iudicis:ut pronuncieꝛ eū nō debere uel ꝙ imponatur ſilentium actori:ut.l.aureli⁹.§.centū.j.eo.Nec attendo[a] que uerba fuerit ſiue fuerit legata liberatio uel ꝺānatus ſit heres nō petere uel prohibit⁹ agere:ut dixi.ſ.ꝓxi.ꝛ hoc in vltima voluntate vbi latior ſit īterpretatio.Si uero alias quis hꝫ exceptionē aliter q̄ⱥ ex vltia voluntate.puta ex contractu īter uiuos uel a lege.ſiquidē vellē ageꝛ:ut liberer per acceptilationē vel ut mihi caueaꝛ de nō petēdo.ꝛ nō poſſū:ut l.dedi.i prin.ſ.de cōdi.ob.cau.ratio quia pl⁹ peto q̄ⱥ mihi ꝺbeatur.nā ex pacto nudo habeo exceptionē.vnde ſi peto me liberari per acceptilationem peto plus.ſ.actionē tuā tolli ipſo iuꝛ.cū non ſit ſublata.Itē ſi peto caueri de nō petēdo.iā peto:ut obligeris non petere.cū antea non tenebaris:niſi naturaliter non petere.ꝛ ſic plus peto:ut.d.l.dedi.Sed ſi ſimpliciter peterem:ut faceres inſtr̄m de illa exceptione.tūc admittor:quia non peto plus:ut.l.ſicut datam.de libe.cau.ꝛ.l.ſi plures.de fide inſtrumētorum.ꝛ Inno.in.c.albericus.ꝛ in.c.ſignificauit.extra ꝺ teſtibus.Idē ſi peterem per iudicē hoc ꝓnunciari.ſ.me habere exceptionē quia admittor:ut l.ſi cōtendat.j.de fideiuſ.cū ſua glo.Predicta vera:niſi verba diſpoſitiōis cōtrahētiū uel legiſ ſonarent ꝙ eſſet obligatus quis ad liberādum.tunc enim poſſet agi:ut liberet:ut in auc̄.habita.C.ne fi.ꝓ patre.ꝛ.l.in criminali.de iuriſditione om.iudi.ꝓ quo notaꝛ in.l.ſiue apud acta.C.de trāſacti.ꝛ.l.i.in fi.glo.C.de pac.⸿Quero de eo qui hꝫ actionē.ꝛ quero vtrū ille qui hꝫ actionē poſſit agere:ut ſibi caueaꝛ.Glo.hic dicit ꝙ hic ſuperabundat petit.qꝺ ſic declara.ſiquidē habeo actionē ꝑ quā poſſum aliquid exigeꝛ incōtinēti.tūc nō admittor ſi peto mihi caueri:vt.l.hoc ſenatus.§.i.de vſufru.earū re.que vſu conſu.l.ſi mulier.de condi.ob.cau.ꝛ.l.licet.in prin.ſ.de iure do.Si vero nō poſſum peteꝛ incontinēti:tunc in iſto caſu poſſē peteꝛ cautionē.ratio ē:quia non ē ex ſupabundāti cum poſſint mori teſtes:ut.l.in omnibus.ſ.ꝺ iudi.prout loquiꝛ ꝺ nuda cautione ſm quoſdā.ꝛ nota.in.l.ii.§.i.ſ.ſolu.ma.Predicta uera:niſi aliud debitum deberetur quodā iuꝛ extraordinario:ut.l.ſi finita.§.eleganter.de dam.infec.ꝛ ibi dixi.
⸿Quero differentiam inter pactum ꝛ acceptilationē.Rn̄deo acceptilatio hꝫ vim ſolutionis.pactum nō:ut in gl.⸿Quero dicitur hic ſi ſūt ſocii qn̄o intelligunꝛ ſocii.Dicit gl.oīum bonorū uel in illo debito.hoc intelligo ſi lucrū ꝛ dānū erat cōe inter eoſ in illo debito:ut.l.eādem.§.i.j.de duo.reis.ꝛ ibi dixi.⸿Quero pone[b] ꝙ nō ſunt ſocii.an uno liberato alter poſſit inſolidū conueniri.Glo.aſſignat rōnē pro ꝛ contra.finaliter ꝺterminat ꝙ alteri correo prodeſt ꝓ ꝑte ne alias ſi inſolidū cōueniret cōtra alium haberet regreſſū.hoc dicit glo.vide eā que incipit oīum bonoꝝ ꝛc̄.Ad iſtud dicit ꝙ de rigore iuris teneꝛ inſolidū.ſꝫ ꝺ equitate nō ē verū qn̄ ꝺbitū ē cōuerſū in cōem cauſā:quia pariter ad vtrūqꝫ ꝑuenit pecunia.alias ſi non pariter pro ea ꝑte pro qua ad liberatum peruenit idem ius eēt.ſed ſi poneremus duos reos eſſe obligatos ex cauſa lucratiua:aut uolentes donare promiſerunt:tunc alter inſolidum teneretur:quia contra alium non poſſet habere regreſſum:ut in.l.lege falcidia hoc obſeruandum.j.ad.l.falcidiā ꝛ plene dixi in materia de duobus reiſ.⸿Querit glo.an in materia de duobus reis ſit aliquid immutatum.ꝛ dic ꝙ ſic:quia hodie non teneꝛ inſolidum ſed non exigi poſſunt inſolidum:ut in auc̄.hoc ita.C.de duobus re.ꝛ i corpore unde ſumitur.ꝛ in.l.reos.§.cum in tabulis.j.de duo.re.ꝛ ibi dixi.

a Ibe- l ratio nem.§.nunc de effectu nec attēdo.Adde qꝺ no.bart.i.l.ſiue apud acta.i iiij.col.ꝺ trāſac.

b ⸿Quero pone.vide bar.in.l.ex duobus.j.de duo.re.vbi videtur contrarium tenere.ꝛ facit ad no.in l.ſi vnus.ꝺ pac.ꝛ in.l.ſi per iuſiurā.§.ſi.j.de exceptionibus.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Conſequenter. Etiā nō noīatus ī teſtō habeť ꝓ legatario ſi teſtator illi ꝓficeř voluit ⁊ intereſt noſtra plures reos habere hoc dicit iſte. §. ¶ Not. tex. ibi intereſſe creditoris. ¶ Op. de. l. ſi cui. §. i. ⁊. ſi. ⁊. ſ. ō leg. i. vbi creditor nō habeť vt legatari⁹. So. ita demū creditor habeť vt legatari⁹ ſi teſtator ei ꝓficere voluit. in dubio eniʒ fauore debitoris p̄ſumiť ꝓficere cui plus ꝓdeſt vt. l. fideicōmiſſa. §. interdū. ſ. de. le. iii. ¶ Op. eř gl. hic diciť ꝙ ītereſt noſtra plures debitores habere etiā ſi ſoluēdo ſint. Cōtra hoc ē tex. in. l. ſi quis ſtipulat⁹ ſit ſtichū. §. ſi. ī. ō ꝟbo. obli. ubi ſi re⁹ ē ſoluēdo nō ītereſt noſtra hēre aliū. So. ſi quidē actio iā ē mihi queſita ꝯtra plures ob idē debitū: tūc mea intereſt plures reos hēre: ut ſic illas actiōes retinere poſſim: ut hic. Si uero uelīʒ agere ut alius re⁹ mihi cōſtituať: tūc ī ultimis uolūtatib⁹ putarē obligatū eē cogēdū. arg. hui⁹ l. in ſi. quia pōt qs cogi p̄ciſe ad factū: ut. ſ. ō le. iii. l. fideicōmiſſa. §. ſi. ⁊. l. in execu. §. ſcđa ſpēs. ī. de ꝟb. obli. Sʒ ī ꝯtractib⁹ ubi qs nō pōt cogi p̄ciſe ad factuʒ tūc intereē eſtimať eaten⁹ quaten⁹ p̄m⁹ re⁹ ſoluēdo nō ē: ut. d. l. ſi qs ſtipulat⁹ ſit ſtichū. §. ſi. nec pōt hēre eſtimationē ꝙ p̄m⁹ re⁹ poſſit effici nō ſoluēdo: ut ibi. niſi forte haberet res ſuas ī loco p̄iculoſo. unde eēt p̄ſūptio ꝙ de ꝓximo fieret nō ſoluēdo: ut no. gl. magna in. l. ii. ſ. ſo. ma. Idē putarē ꝙ ſi aliquis ꝯueniret ex delicto ꝓꝓo: qa tūc ꝯtra eū fieret eſtiatio ꝙ poſſʒ effici ſi ſoluēdo: ut. l. cū q. §. papi. ī. ō fur. qđ not.

q **Uid ergo.** Iſta lex ꝯtinuať ad p̄cedentia iō nō ſūmo ſʒ pono caſū in terminis. Uides hic ī p̄n. modū agēdi creditoris. In fine modū agēdi debitoris. ¶ Cōtra iſtā ptē op. ꝙ debitor debet agere ut heres p̄ſtet ꝙtuʒ ipſe p̄ſtaret creditori: ut. l. p⁹ emancipationē. ī. eo. Dicit gl. hoc uerū ſi heres uult eū defēdere. alś cōdēneť ad itereē ut ī ꝯrio. Ex hoc nota formā libelli ꝙ poſſū petere ꝯditionalr̄. ſ. heredē ꝯpelli ꝙ me dēfēdat ꝯtra creditorē. uel ſi hoc nō faciat cōdēneť mihi ad intereē. ſimile in. l. i. in pri. ſ. ō actio. emp. ⁊. l. ii. §. itē ſi in facto. ī. de ꝟbo. obliga.

Ex. l. ſequenti.

An acceptilatio facta fideiuſſori proſit reo: ibi. Qare dic.

a J quis ad iſtaʒ l. uide tex. ⁊ qđ ibi no. Ja. ō are. in apoſtila in l. ſed ſi pater §. nō ſolum ad macedo.

o **J quis.** ᵃSi relinquiť liberatio reo dʒ liberari ꝑ acceptilationē ut ſic fideiuſſori ꝓficiat niſi erat talis ꝙ ꝯ reū nō hēret regreſſū ſi relinqť liberatio fideiuſſori dʒ liberari pacto ⁊ reo nō ꝓdeſt niſi eēt talis re⁹ q a fideiuſſore repeteret. h. d. ¶ Opp. h̄ diciť ꝙ pactū nō trāſit ad fideiuſſorē ſi hoc ē actū. alś ſec⁹. Cōtra. ſ. ad uellei. l. ſi mulier. §. ſi ab ea. Sol. ut ibi patet ī tex. ubi loqtur in exceptōe quadā coherēte pſone. ¶ Op. extra gl. ꝙ pactū factū fideiuſſori ꝓſit reo: ut. ī. de accepti. l. ⁊ ꝑ iuſiurādū. §. fideiuſſori. ibi eniʒ nō pōt ualere ut acceptilatio ſʒ ut pactū: qa non p̄cedebat obligatio ꝟbis ꝯtracta: ut. e. ti. l. ſi acceptilatū. ⁊ tñ ibi dř ꝙ ꝓdeſt reo. So. qđ h̄ dř ō pacto intellige ō nudo. ſec⁹ in pacto qđ reſultat ex acceptilatōe inutili ut ibi. ⁊ ſm̄ hoc reaſſume duo uerba: qa ſi pactū ē factū reo. aut ē actuʒ ꝙ trāſeat ad fideiuſſorē. aut nō. aut dubitať. ſi pactū ē factū fideiuſſori. aut eſt pactū uere nudū. aut ē pactuʒ qđ reſultat ex acceptilatiōe inutili: ut. ſ. dictū ē. ¶ Diciť hic ꝙ acceptilatio uni facta alteri ꝓdeſt. ꝯ de acceptila. l. ⁊ ꝑ iuſiurāduʒ. §. ſi legatorū. So. ibi fuit actū ꝙ acceptilatō ad aliū nō porrigereť. ꝓ hoc facit hec. l. ꝟ. aliogn. ⁊. l. modeſtinus. ī. de ſol. ubi etiam uera ſolutio aliū nō liberat ſi hoc ē actū ⁊ ſm̄ hoc ubicūqʒ in hoc ti. dř aliquē pacto liberādū ītellige uel acceptilatiōe hoc acto: ut ad aliuʒ nō porrigať. Iſta ſo. lʒ ſit ꝟa in ſe tñ cōtinet diuinationē. ideo gl. in. l. ꝯtraria. aliter ſoluit ⁊ bene: qa ibi loqtur qñ reus p̄ncipalis erat obligat⁹ ſub cōditiōe q̄ exiſtente obligatio retro nō trahiť: ut ī legatis ⁊ cōtractib⁹: quando ꝯditio eſt ptātiua: ut. l. i. §. i. ſ. ad ſil. ⁊. l. potior. ⁊. l. q balneū. qui po. ī pig. ha. ⁊ iſto caſu liberato fideiuſſore ꝑ acceptilationeʒ nō liberať reus: ut. d. §. ſi legatoruʒ. ⁊. §. ſe. ſec⁹ ſi eēt ī ꝯtractu ꝯditio caſualis: ut. l. pe. de fideiuſſ. Ita debetis ītelligere hāc materiam. ¶ Quare dic cuʒ queriť an acceptilatio facta fideiuſſori ꝓſit reo. aut eſt actū ꝙ nō ꝓſit ⁊ nō ꝓdeſt: aut nihil eſt actū: ⁊ tūc aut reus erat iā obligatus uere aut obligatio pendebat ſub ꝯditione. ⁊ ſi ſub cōditione: aut caſuali: aut ptātiua: ut ex predictis pʒ. ¶ Op. ad ſi. ⁊ uideť ꝙ debet īſpici ſoluʒ forma ꝯtrac⁹ niſi quādo creditor pticipauerit fraudē: ut. l. ſʒ ⁊ iul. §. i. ſ. ad macedo. So. iſtud uerū reſpectu ipſius creditoris: ſʒ reſpectu ipoꝝ ꝯtrahētiuʒ uel reſpectu tertij īſpiciť id qđ ē ī ueritate ut hic: uel aliter ⁊ meli⁹ illō ueruʒ quādo ageret actōe ex eo ꝯtractu quo p̄ncipalis ⁊ fideiuſſor ſe obligauerit: ſec⁹ ſi agať actione ex teſtō uel alia. qđ no. ꝓpter ſtatuta que loquunť ō fideiuſſore ⁊ p̄ncipali: qa ſtatur ueritati nō ꝟbis īſtrumēti. ¶ Procedo ulteri⁹. pone ꝙ debitor cui eſt relicta liberatio agit ꝯtra heredē: ut euʒ liberet ꝑ acceptilatiōem dicit reus tu in ꝟitate es fideiuſſor ⁊ fideiuſſor eſt re⁹: unde ōbeo te liberare pacto: ⁊ peto ut mihi edas inſtr̄m ꝯſeruatiōis indēnitatis tibi factū a reo p̄ncipali. Conſueui dicere ꝙ actor debet edere reo ad exceptionē fundādaʒ: ut. l. pe. in ſi. ī. ad. l. falci. lʒ de hoc fuit opi. C. de eden. l. ſi. ⁊ ibi ꝑ doc. ⁊. l. i. §. editiōes. ſ. de edē.

Idem iulianus. Pater cui eſt liberatio relicta debet liberari pacto etiā ſi nihil eſt ī peculio ſʒ ſi filio liberatio relinqtur acceptilatione liberabitur. hoc dicit quod no.

Idem iulianus ſi pro filio pater. Si liberatio relinqtur ei qui duobus iuribus tenetur ab utroqʒ liberādus eſt ī dubio niſi aliter ſit actuʒ. hoc dicit tex. ⁊ glo. ¶ No. ꝙ ſi patri relinqtur liberatio debet liberari pacto. Contrariſſimo uideť ꝙ acceptilatiōe ſicut quādo religtur liberatio reo: ut. ſ. l. ꝓxi. in p̄n. Sol. itelligas quādo fili⁹ erat p̄ncipalis debitor ⁊ pater de peculio tenebatur: ut fideiuſſor. ſecus ſi pater eſt ut p̄ncipalis. filius ut fideiuſſor. ¶ Item dicitur hic maritū nō poſſe repetere. Cōtra qñ eſt relicta liberatio habet exceptionē fauorabilē ⁊ ſic repetere pōt ſolutū: ut. l. qui ex fratribus. ō cōdi. inſti. So. ꝙ hic dicitur maritū repetere nō poſſe intellige qñ liberatio nō eſt relicta ei. Dicitur hic ꝙ ſi liberatio eſt relicta filio dʒ liberari ꝑ acceptilationē. Cōtra ſi pater ſoluit nō repetit a filio: ut. l. iij. §. ſed utrū de mino. ergo liberatio relicta filio nō debet ꝓdeſſe patri: ut in prin. huius. l. So. debes intelligere principiū. l. qñ eſt fideiuſſor. ⁊ reus quilibet ex diſpſitione hoīs: vñ ſi legatur liberatio uni non uideť uelle ꝙ porrigatur ad aliū niſi quatenus illius intereſt. Sed hic loqtur quādo fideiuſſor eſt ex diſpoſitione legis quo caſu ſi relinqtur liberatio p̄ncipali uř uelle totam obligationem tollere: ut ſi cum uno

a Oſte/
p manci-
patio-
nem.§.illud
haberi eſtia-
tio.Non dʒ
haberi eſtia-
tio ſpei ꝙ qs
poteſt alteri
ſuccedere.
Adde Bar.
in.l.ſi.C.de
pactis.⁊ no.
Bar.in.l.ſci
endum in ſi.
pn.ſ.qui ſa.
tiſ.cog.⁊ ibi
dicit ang.ꝑ
illum tex.in
.l.ex conſen-
ſu.§.filium.
j.de appella.
ꝙ uigore hu
ius ſpei a ſen
tentia lata cõ
tra patrẽ fili
us non põt
proprio no-
mine appella
re.⁊ facit qḋ
no.bar.in.l.
is põt.i pn.
de acq.here.
b¶ Remitte
re oẽ ius.Et
vide bar.in
.l.qḋ ſeruus
de condi.ob
cau.⁊ bar.in
.l.qui cuʒ tu
toribus.in
pn.ḋ traſac.
⁊ late p bar.
in.l.qui ro-
me.§.duo
fratres i.iiij.
charta ḋ vb.
ob.⁊ Bar.i
.l.ſi uxor.§.
diuus.de a-
dul.quid ſi
dicerʒ remit
tit oẽ ius qḋ
habet uel ha
bere debet
uel poteſt.vi
detur deciſũ
per bar.i.d.
.l.quod ſer-
uus.⁊ in.d.
.§.duo fra-
tres.
c On ſo
n lũ.§.li-
beratio
autem.⁊ ad i
tellectum hu
ius.§.uide
oĩno bar.in
.l.apud iul.
.§.ſi ticius.
de le.i.q limi
tat ut ibi.

d On ſo
n luʒ.uel
uſu.pe
tetur.uide
bar.in.l.i.in
pn.ſi qs ius
dicen.nõ ob
ten.

cõtraxit.ita unum liberãdo uidetur uelle ꝙ a to
ta obligatione recedat.

p **Oſt emãcipationẽ.**
Opponiť ꝙ ad hoc non debet agere:
ſed ut euʒ aduerſus creditorẽ defendat:ut.ſ.e.
.l.qd ergo.ſo.ut ibi.⁊ hic i gl.ſup vbo pſtatur[a].
¶ Ex.§.ſequenti.
¶ Quid opentur vba i ꝯtractu remittit oẽ ius
qḋ hʒ uel habere ſperat in tali re. Et qd ſi dicat
remittit omne ius ꝙ hʒ uel habere dʒ uel põt.

Illud. Qḋ unus põt ad ſucceſſionẽ alte/
rius uenire in eſtimãdo itereſſe nõ
debet iſpici.hoc dicit.¶ No.ꝙ nõ debet habe/
ri eſtimatio [a]illi[a] ſpei ꝙ qs poteſt alteri ſuccede
re.⁊ lʒ appelleť ſpes:ut.l.ſi.in pn.C.de pac.tñ ñ
eſt legitima.ratio eſt:qa nullũ ius eſt fundatũ in
me nec filius hʒ ius in hereditate patris patre ui
uente:ut.l.pcia reruʒ ad.l.fal.ſʒ ſi haberem ali/
quaʒ ſpẽ de iure de pñti ex ꝯtractu ꝯditionali:
tunc dico ꝙ iſta ſpes iſpiciť.⁊ ideo dico ꝙ ſi in
ꝯtractu apponuntur iſta vba remittit omne ius
qḋ hʒ ⁊ habere ſpat in tali re:tũc vť remittere oẽ
ius[b] qḋ habet de pñti:uel habere ſperat in futu
ruʒ ex cã de pſenti.als nõ diciť ſpes illa que non
eſt fundata de pñti.Ideʒ dicim[9] in ſtatulibero
qui hʒ ſpem in libertate ſi hʒ ius fundatũ ḋ pñti
qa hereditas eſt adita.als nõ diciť ſtatuliber:ut
.l.ij.j.de ſta.lib.in caſu tamẽ reperio ꝙ habetur
rõ illius ſpei:que nõ hʒ ius ḋ preſenti:ut.l.iij.§.
ſed utrũ.ſ.de mino.Quid aũt ſi diceret remit/
tit oẽ ius qḋ habet uel habere debet uel põt qd
importent hec uerba cogita bene.

n **On ſolum.**

Si is qui. Liberatione legata ab
una ex rebus alternati/
ue debitis per acceptilationeʒ liberatio cõſequi
tur ab altera.h.d.¶ Op.j.ti.i.l.q hoiem.Sol.
hic in obligatiõe alternatiua ibi in obligatione
generis.¶ Quero qd ſi ponerem[9] hic caſuʒ in
quo nõ deberet liberari p acceptilationẽ puta p
correum:ut.ſ.l.iij.ſi liberef pacto an remaneat
obligatio in alia parte alternatiue.Puto ꝙ nõ
qa lex pſumit uoluiſſe teſtatorẽ liberare a toto ⁊
ideo in caſu pdicto dʒ liberare per acceptilatio/
nem hoc acto:ut ad correũ nõ porrigať:ut dixi
.ſ.e.l.ſi qs reum in pn.

Liberatio autem. [c]Legatũ
liberatio/
nis hʒ effectuʒ niſi a teſtatore vo debituʒ ſit exa/
ctum.ſecus ſi a teſtatore ficto uel ab herede exi/
gatur.h.d.¶ No.tex.ibi cuʒ ꝯſtet pupillum ⁊c̃.
no.ꝙ illud qḋ eſt relictuʒ a ſubſtituto uidetur re
lictuʒ ꝯditionaliter ab ipo pupillo:ut hic ⁊.l.in
ratiõe.§.qḋ uulgo.ad.l.fal.⁊.l.q fundum.§.qui
filium.e.ti.¶ Scḋo no.h glo.ſup uerbo remit/
tat.que ſentit ꝙ ille qui petit ante euentũ condi
tiõis cadit a iure ſuo:quod an ſit uerũ dicã.j.l.
proxima.§.tale.

n **On ſolum.** Debitori cuiuſ
cũqʒ põt libera/
tio relinqui ⁊ dãnatus ad tempus non
petere iteriʒ liberare nõ cogiť.nec illius tẽporis
pena uel uſura peteretur[d].hoc dicit.Diciť hic ꝙ i
fra tẽpus uſure nõ poſſunt peti.ꝯtra de.l.item
qa.§.i.ſ.de pac.Huius timore ſoluũt qdam ꝙ
nõ poſſunt peti uſure uenientes ex mora:ſed ve/
nientes ex ſtipulatõe ſic.gl.hoc rephendit:quia
tex.hic dicit uel penas que p ſtipulationeʒ ꝓmit
tunť:unde nulla uſura põt peti.Ad.l.item qa
reſponde qa ibi dilatio ꝯcedebať eo ꝙ uſure ſol
uebãtur.hic uero cõcedebatur dilatio ex mero
iudicio teſtatoris.
¶ Ex.§.ſequẽti.
¶ An agens ante conditiõem cadat a iure ſuo.

Tale. Legatum liberationis pſonale nõ
trãſit ad heredeʒ niſi per heredeʒ
teſtatoris petẽdo contra fiat.hoc dicit.¶ No.
tex.ibi:a ſolo ⁊c̃.⁊ ſic fuit appoſita dictio taxati
ua.alias ſi nõ apponiť pſumitur liberatio relicta
in rem:ut.j.l.pxi.§.i.⁊.j.e.l.ſi quis in teſtõ.dixi
anno.j.de vb.obli.l.qui ſic.¶ Quero diciť hic
ſi nihil a lucio ticio ⁊c̃.quero qd ſi hrẽs petijt a
lucio ticio.Dicit glo.ꝙ cecidit a iure ſuo.quod
eſt ualde notãduʒ.Iſta glo.non uideť dicere ue
rũ:qa ille qui petit ante ꝯditionẽ hodie non ca/
dit a iure ſuo:ut inſti.de excep.§.tẽporales.Sʒ
ſuſtinendo glo.põt dicere ꝙ.§.temporales.loq
tur de die certa uel de ꝯditione.ſʒ de die incerta
nihil ibi dicit.⁊ ſic iſte.§.remaneat incorrectus:
ut qui ante diem incertã agit cadit a iure ſuo vel
ſi dicas ꝙ dies incert[9] habeať pro ꝯditiõe:ut.l.
dies.de ꝯdi.⁊ de.dic hũc.§.hodie eſſe correctũ
⁊ in hãc opi.uideť iclinare Dy.tene mẽti.¶ Ul
timo uide glo.q̃ icipit:ut uſufructus:ibi in.l.pe
ti.Solu.dic ut ibi ⁊.ſ.de ſeruitu.l.oẽs.⁊.l.pa/
ter:⁊ plene dixi.ſ.de ali.lega.l.mela in ſi.
¶ Ex.§.ſequenti.
¶ Si quis dicat profiteor te mihi non teneri an
per iſtã confeſſionẽ pareť exceptio tibi:ibi.Ad
uertatis.

Si liberationis. In tex.ibi
ualitura.i.
nihil operatur.ſed eſt q̃dam glo.de qua doc.fa/
ciunt magnuʒ feſtuʒ.¶ Oppo.ꝙ tale relictũ li/
berationis nihil ꝓdeſt:qa pactum non põt uale
re ſine ꝯſenſu duoꝝ:ut.l.i.ſ.ḋ pac.Huius timo
re glo.ponit duo uerba multuʒ notabilia.Aut li
beratio[e] fit inter contrahentes:⁊ tunc requiriť
conſenſus duoruʒ ⁊ partis preſentia ad hoc ut
habeat locum exceptio pacti[f].ſed ad hoc ut ha/
beat tãtum locum exceptio doli ſufficit ꝙ fiat in
abſentia partis:ut.l.poſtq̃.C.de pac.ſed ſi fit in
ultima uolũtate poteſt fieri in abſentia:ut hic.⁊
.l.cum pater.§.ſurdo.ſ.de lega.ij.⁊.l.cum filius
.§.donationes.e.ti.cum ſimilibus.Uide gl.que
incipit:ut ſi dixiſſet.⁊ no.eam ibi dum dicit ꝙ ſi
abſit debitor ⁊c̃.⁊ Aduertatis ſi dico ſic.profi
teor te non teneri.iſta uerba habent uim pacti:
ut.l.tale pactuʒ.in pnci.ſ.de pactis.queritur an
ex tali confeſſione paretur tibi exceptio.hic vide
tur ꝙ ſic ſcilicet exceptio doli:ut hac glo.ꝓ qua
facit.l.poſtq̃.C.de pac.Item uidetur tex.i aũt.
de teſte.§.⁊ licet.⁊ no.C.de confeſſis.l.i.ubi ad
liberãdum ualet confeſſio facta coram uicinis.
pro hoc facit tex.in.l.labeo.ſ.de iureiuran.⁊ vi/
detur dictum Inno.in.c.ueniens.extra de renũ
cia.Item pro hoc videť equitas.nam doli exce
ptio nitiť equitate:vt.l.qui eqtate.ḋ doli excep
merito dʒ dari exceptio doli.lʒ ñ ꝯpetat exceptio
pacti.ſimile.i.l.⁊ hrẽdi.§.ſi hu[9].⁊.§.nos ãt.ſ.de
pac.hoc etiã tenet Guil.de cu.in.l.pompo.ſ.ḋ
neg.geſt.Anteq̃ ueniamus ad alia deſtruamus
oĩa iſta fundamenta.Et primo ad.l.poſtq̃.ri/
deo ꝙ ibi loqtur in renunciatiõe que fit in iudi/
cio[g] ubi eſt iudex qui repreſentat[h] perſonam par
tis.Preterea in multis partibus renũciatio fa/
cta in iudicio ualet que als non ualeret:ut.l.i.⁊
ibi no.de curatore bonis dã.Preterea ibi loqť
in iure reali.dicit eniʒ poſtq̃ liti de predio mo/
te:ſed iuri reali põt renunciari etiã parte abſen

e¶ Si libera
tionis.aut li
beratio.⁊ ad
.l.noſtrã op.
⁊ uide eum i
.l.certum.§.
ſi quis abſite
de confeſſ.
f¶ Exceptio
pacti.Sali.i
.l.poſtq̃ liti
.C.de pac.tʒ
cõtra bar.h.
ADDE ui-
dẽdum bal.
conſil.xxxiii.
.ii.lib.
g¶ In iudi
cio.Not.ꝙ
ad confeſſio
nem factam
in iudicio ñ
eſt neceſſaria
preſẽtia ptis
⁊ ideʒ hodie
tenet Cy.i.l.
.i.C.de con
feſſ.lʒ oliʒ fu
erint opi.⁊ h
adde Bal.in
l.generaliter
in.xi.⁊.xii.q.
de nõ nu.pe.
⁊ adde q̃ no.
bar.in.l.ad
monendi.de
iureiur.⁊ ꝙ
efficacior ſit
confeſſio i iu
dicio tʒ no.
Bar.in no.
exemplo i.l.
ſi qua mulier
ad uelle.⁊ h
adde Bal.in
.l.i.i pe.col.
C.de confeſ.
ADDE an
confeſſio fa
cta abſente
parte in iudi
cio nullo ua-
leat Bal.cõ
ſilio.cxlviii.
lib.iiij.
h¶ Qui rep
ſentat.h ad
uerte:⁊ uide
que dixi i.l.
poſtq̃ liti.in
ſi.C.de pac.

a ¶ Parte p̄ſente nā. ⁊c. ⁊ cū opi. bar. ꝯ trāſit imo. in .l. naturaliter. §. nihil cōe. đ acqui. poſſ. in .v. colū. ⁊ vide oī. no ange. in .l. idem in duobus. §. fi. s̄. đ pac.

b ¶ Se fūdat plene p Cy. i .l. generaliter. C. de nō nu. pec. ⁊ tāgit per guil. in. d. l. pōponius ſcribit. ⁊ poteſt dici ꝙ gl. in. d. l. ſi duobus loqtur quando erat pactum de non petēdo ſ3 hic erat reſultatō vel quaſi. ita videtur dicere bal. in. l. ea lege. per illum tex. Idē dixit in. d. l. pōponius. ⁊ adde bar. in. l. non iccirco. C. đ iuri. ⁊ fac. igno. ⁊ bal. i. d. l. pactū in fi. pri. đ pac. Et de intellectu hui⁹ glo. no. per bal. in rub. C. ref iter alioſ ac. in vi. colū. ⁊ ibi ꝯ oia limitat niſi interueniat iuramentuz. ⁊ an pac poſſit fieri abſenti habetur per Bal. in. l. ij. C. de lib. ⁊ co. liber. ⁊ đ auctoritate glo. hic plene per bal. in l. ⁊ heredi. §. nos autē. de pac. bal. in. l. i. de iterro. act. ſequitur iſtā gl. ⁊ do. An. in. c. fi. đ confeſ. tenet opi. bar. pe. ⁊ cy. in. d. l. generaliter. in. x. q. idem ſaly. in. l. i. in .xx. op. C. cōfeſ. p do. anto. ⁊ Imo. i .xv. op. C. đ confeſ. p. do. anto. ⁊ imo. in. c. cum pridem de pac. ſcripſi p⁹ ſulgo. in. d. l. poſtꝗ3 liti. ADDE ut p pau. de ca. cōſi. cccl xxi.

te: quia pōt quis habere fundum ſuuz ꝑ derelicto: ut. j̄. pro derelic. per totū. ⁊ ſic .l. predicta nō obſtat. ⁊ glo. iſta nō bene dicit cū debet intelligi ſm. l. quā allegat. Nō ob. aūt. de teſtibus. §. ⁊ l3. ⁊ qđ no. in. l. i. de confeſ. quia qđ dicit ualet corā uicinis. intellige parte p̄ſente. nam[a] illi tex. ſolū uolūt cōcludere ꝙ nō ſit neceſſaria preſentia iudicis: ſed partis preſētia. nō excludunt qđ patet in. §. ⁊ l3. dum dicit ꝙ teſtes debent eē rogati: ⁊ ſic partes erāt preſentes que teſtes rogagabāt. Non ob. l. labeo: quia ueruz eſt ꝙ iurant abſentes per nunciuz uel epiſtolaz: ut ibi patet. Non ob. dictum Inno. quia ibi loqtur in renūciatione iuris realis. Item illud qđ dicitur aliud in exceptiōe doli: quia nitiť equitate nil ad ꝓpoſitū: quia omnis exceptō nitiť eqtate: ut .l. i. in p̄n. de uaca. mu. ⁊ l. q eqtate. de doli excep. Nō ob. dictum Guil. qa male dicit: ⁊ per malas. ll. ſe fundat[b]. ⁊ ſic iſta opi. in iure ꝑſonali nullum fūdamentuz h3. In ꝯtrariuz ꝙ nō cōpetat doli exceptio eſt glo. in. l. idē ſi duobus. s̄. de pac. Itez hoc tenet glo. in. l. pmpo. de neg. ge. in glo. magna. ⁊ in his duobus locis firmat hoc. pro quo uidetur tex. in. l. ſi tibi. §. ſi pactus. s̄. de pactis. Preterea q̄dam ſunt ꝑſone ſpāliter enumerate ex quarū pacto nobis queriť doli exceptio: ut. l. reſcriptū. §. fi. s̄. de pac. uſq3 ad fi ⁊. l. heredi. ergo apparet ꝙ ī quolibet extraneo hoc nō eſſet. pro hoc etiā eſt tex. in. l. ⁊ heredi. §. nos aūt. ꝟſi. ceteruz. s̄. de pac. l3 gl. ibi dicat ꝙ loquatur in filio. ⁊ glo. dicit exp̄ſſe in ea. l. §. idem iul. in gl. an idem in extraneo: qđ etiā probo p rōnem inconuincibilē. ſi iſta opi. eſſet uera ſequereť ꝙ ſi teſtator in teſtamēto confitereť ſibi eē ſolutum nūꝗ̄ iſta confeſſio haberet vim fideicōmiſſi qđ conſequens eſt falſuz: ut. l. i. C. đ fal. ca. adiec. le. ⁊c̄. ꝓbo cōſequentiā. Iſta confeſſio ſm hāc glo. parit exceptiōem doli. ſed liberatio relicta ei qui eſt tutus exceptōe nihil ualet: ut. j̄. e. l. ſi creditor. Cū ergo lex dicat ꝙ tal' ꝯfeſſio a teſtatore facta iducat fideicōmiſſū: ergo ſi oriť exceptio doli. Putarem tū vnuz ꝙ ſi adhibito aliquo dicerē facio pactum de nō patēdo tibi recipiēti ꝓ illo uel cōfiteor mihi ſolutū eſſe tibi recipiēti pro illo. tunc daretur exceptio doli[c]: ut. l. reſcriptuz. §. fi. s̄. de pac. que vult ꝙ eo caſu quo pacto adhibito ad obligatiōem qs teneť cedere eo caſu pacto adhibito ad liberationē cōpetat exceptio doli: uel vtilis pacti ſine ceſſiōe: ut dicta. l. reſcriptū. §. fi. ſed ſi aliqs reciperet ꝓmiſſionem pro me teneť cedere: ut. l. pe. de neg. ge. ⁊ l. huiuſmōi. in p̄nc. s̄. de le. i. ergo ⁊c̄. Aut ergo intelligamus hanc glo. in renūciatiōe iuris realis. aut quādo fit pactum: ut loco ultimo dixi. alš iſta glo. male diceret.

Si heres. Quāuis hřs dāneť nō petere a geſtore. tū pp ea q̄ doloſe geſta erāt agere pōt. ¶ No. ꝙ ſi teſtator iubet heredi ne agat intelligitur p̄terꝗ̄ de dolo. dicā in. l. aurelio. §. i. j̄. e.

Et ei Dicitur hic ꝙ poſſum relinquere liberationē ei cui cōmodaui. ¶ S3 quero an poſſit cōueniri ut rem reſtituat iſte cōmodatarius. Et Guil. de cu. format hāc. q. in. l. ſi unus. §. illud. s̄. de pac. ⁊ dicit aut dicit[d] libero te ab actione depoſiti uel cōmodati. ⁊ tūc poteſt conueniri pro re reſtituenda actiōe in rem: quia ſolum ab illa actiōe fuit liberatus. aut dicit ꝓmitto te nō conuenire depoſiti uel ex cā depoſiti: ⁊ tūc qa magis generaliter loqtur nō potrrit conueniri actione in rem: ideo qa habet ex cā depoſiti. Simile in iuramento: qa ſi eſt in rem porrigitur ad oēs actiōes. ſecus ſi ureť ſuper una actione: ut. l. ſi duobus. §. i. ⁊. §. ſi quis iurauerit. s̄. de iureiur. ⁊. l. i. §. qđ aūt. s̄. de allegato. Breuiter teneo cōtrariū: qa quādo relinqtur liberatio illis ꝑſonis que hac. l. ponuntur uidetur relicta liberatio doli ⁊ culpe ⁊ oīs preſtationis ad quā tenebatur uigore illius contractus. non autem videtur remiſſa actio in rem: qa illa actione conueniť ut qlibet extraneus nō ut depoſitari⁹ ut. l. nēſennius. §. fundū. de re iudi. ⁊. l. reo. in fi. s̄. ad exhi. pro hoc eſt tex. in. l. ſi in lege. §. fin. s̄. loca. ⁊. l. ſi ei cui. j̄. e. ⁊ gl. in. l. aurelius. §. meuia. j̄. e. non aūt uidetur relicta ipa res niſi expreſſe ſit dictū hoc intelligo uerū quādo depoſituz eſt factuz in certa ſpecie. ſed ſi eſſet factū in pecunia numerata tūc eſſet idez qđ in liberatione relicta cuilibet debitori quod uidiſtis. s̄. in plurib⁹. ll. ⁊ dicā. j̄. e. l. aurelio. §. gaius.

s **J quis.** [e]Intellige hāc. l. quando relinqtur liberatio a geſtione iā facta: ut quādo aliqs reliquit liberationē olim tutori ſuo. ſed quādo reliquit liberationez pro geſtione futura: nūquid videtur remiſſus dolus uel redditio reliquorū dicam in. l. aurelio. §. i. j̄. e.

s **J debitor.** Ad hoc quod itereſt mea poti⁹ non ſoluere ꝙ̄ ſolutuz repetere dicitur legatum ualere. hoc dicit. Iſtā. l. intelligo quando fideiuſſor non poterat petere: ut libereť: qa non erat de caſibus poſitis in. l. lucius. s̄. mādа. ⁊. C. mā. l. ſup ea. alš ſi iure ſuo poſſet petere legatum non ualeret: qa ſua non itereſt.

l **Acius.** Liberatio ab oneř reddendarū rōnum ad reliqua non porrigitur niſi exꝑmať. hoc dicit. In tex. ibi: ſubſcriptionē. per quod uideť prioris tēporis liberationē reliqſſe. de hac materia dicā. j̄. e. l. aurelio.

s **J creditor.** Non ualet legatuz liberationis ei relictuz qui ſe poteſt exceptione tueri. hoc dicit. ¶ Oppo. ꝙ legatum liberationis pariat etiā actionez: ut quis libereť per acceptilationē: ut. l. iiij. §. i. s̄. e. ergo uidetur iſtud legatuz ualere: qa continet emolumētū. Sol. legatum liberationis ſit p̄ncipaliter ad exceptionem vnde ſi iſtud non ualet: quia iam habebat cām non ualebit in alijs remedijs de quib⁹ ibi dixi.

s **J quis.** In dubio relictum liberationis intelligitur in rem: vt ſic perſonam heredis cōprehendat. h. d. iſta. l.

s **J ei.** Si legatur liberatio conductori omne id uidetur remiſſum ad quod p̄ſtādum actione perſonali tenetur. hoc dicit. No. ꝙ ſi teſtator reliquit liberationem ſimpliciter uidetur remiſiſſe debita. Item videtur remiſſa tota locatio. ⁊ ſic id ad quod tenetur ratione doli uel culpe uel reliquorum. quod qualiter itelligatur dicam. j̄. e. l. aurelio. §. i. Item no. ꝙ non uidetur relicta ipſa res. ſed ut heres teneatur pati uti frui: ⁊ det gratuitam habitationez: ut hic. ⁊. j̄. e. l. caſſius. dic ut dixi in. l. non ſolum in fi. s̄. e.

c **Amita.** No. caſum hui⁹. l. legatum liberatiōis extinguitur ſolutione. hoc dicit. ¶ Op. dicitur hic ꝙ legatum liberationis contineat reliqua. contra. s̄. e. l. non ſoluz. §. pe. ⁊. j̄. l. ꝓxi. §.

c ¶ Daretur exceptio doli. Idē tenet Saly. in. l. ſi ceteris. C. đ pac. ⁊ in hoc caſu dicit habere locum glo. hic. Et ad iſtam materiam uide Ange. in. d. l. idem i duobus. §. fi.

d ¶ Et ei. aut dicit. Si reliquitur liberatio cōmodatario an poſſit conueniri actione in rem. uide que dixi poſt bar. in. l. i. s̄. ſi cer. peta. ⁊ bar. in. l. cū neceſſitatem. C. đ fideicōmiſ. Et quid importet ſi lego liberationem ei quē poteram cōuenire rei vēdi. uide bal. i. l. ſi creditor. C. de fideicō. ⁊ adde no. i. l. ſi ſub pretextu. C. de tranſac. ⁊ ray. ⁊ bal. ⁊ ſaly. ibi uidētur ualle ꝙ i obligatione generali relicta liberatione uel facta tranſactione intelligať remiſſa facultas uendicādi ſi ad illam rem reſtituēdam⁹ tenebatur actione generali: puta tutele. uiđ quod ibi dixi poſt bal.

e s J quis uiđ qđ per iſtū tex. dixit bal. in. l. fi. §. pe. de condi. indebi. s̄.

.i.So.ibi incontinenti uidebitis.

a **Urelio.** Legatū liberationis ē ꝑſonale ⁊ ad heredes nō tranſit.h.d.hanc.l.ďclara vt dixi.ſ̄.eo.l.nō ſolum.§.liberatio.

Ex.§.ſequenti.

¶ Quid iporter liberatio legata debitori qui tenetur ad pecuniā uel ad rem in genere forſā uel in ſpecie ita ꝙ nō eſt habenda ratio doli uel culpe:ibi. Redeo. Et quid quādo relinqtur liberatio ei qui tenet̃ ex contractu in quo uenit dolus ⁊ culpa:ibi.Secūdo. Et quid quādo relinquit̃ liberatio ex cōtractu in quo uenit dolus tantū ⁊ primo quādo talis liberatio fit inter uiuos: ibi. Tertio. Et quid operur talis liberatio ī ultima uoluntate:ibi.Sed tūc quero. Et quid quando relinqtur liberatio in ultima uolūtate uel īter uiuos ei qui tenet̃ actione uniuerſali uel generali. ⁊ ꝑmo inter uiuos:ibi.Quarto. Et quid ī vltīa uoluntate:ibi. Quero. Quid etiā operur cū legatur liberatio ei cui tenet̃ pluribus actionibus particularibus:ibi. Quinto. Et an clauſula generalis referat̃ ad ſpecificata:ibi. Ideo. Et qd cū relinquitur liberatio ei qui tenet̃ una actione particulari principaliter in qua ueniunt q̄dā acceſſorie uide in fi.

Gaius. [a] Iſte.§.hʒ materiā ꝓfundiſſimā a noſtris gloſatoribus ⁊ a doc.male examinatā. ſi teſtator liberat curatores nō uidet̃ relicta liberatio doli uel reliquoruʒ hoc dicit. ¶ No.ꝙ adultus lʒ habeat curatoreʒ poteſt facere teſtamentuʒ de quo per glo.[b] in.l.i.§.fuit queſitū ī.ad treb.⁊ no.ꝙ legatū liberationis nō porrigit̃ ad dolū uel ad reliq̄. ¶ Modo ueniamus ad glo.⁊ ut eam intelligatis debetis ſcire ꝙ in hac glo.ponunt̃ due glo. antique. ſicut Accur.eas reperit.⁊ ideo ſi repetit bis idē uel loqtur pluries in eodē caſu nō miremini.Secunda pars glo.incipit ibi.itē no. ꝙ liberatio. ¶ Opp. ꝙ uideātur omnia remiſſa:ut.ī.e.l.aurelius.§.ticius.So.ibi ſpeciale in patre. Iteʒ cōtra.ſ̄.de pac.l.ſi unus.§.illud.⁊ inſti.de le.§.ſi quis debitori.ubi nullo modo pōt cōueniri etiā de dolo.Quare glo.diſtinguit tres caſus.Quādoqʒ qs eſt debitor pecunie tātuʒ. quādoqʒ qs eſt debitor doli ⁊ culpe.quādoqʒ qs eſt debitor doli tātum.Primo caſu loqtur.§.ſi quis debitori.Secūdo loqtur hic.Tertio loqtur.§.illud. Uide glo. que icipit imo uidetur remiſſum:ibi. ſed hic refert ⁊c̄.Item uide glo.ibi.iteʒ no. ⁊ refert ſe ad predictos caſus .ſ.ad ꝑmuʒ ⁊ ad ſecunduʒ. ¶ Pro declarāda igitur hac materia habemus uidere quid iportet legatū liberatiōis. primo quādo relinqtur debitori qui tenet̃ ad pecuniam uel ad rem in genere forſan uel ī ſpecie: ita ꝙ nō eſt habenda ratio doli uel culpe: ⁊ ꝓpter hoc teneatur ad aliquā q̄titatem.Secūdo quādo relinquitur ei qui tenetur ex aliquo cōtractu in quo uenit dolus ⁊ culpa ⁊ intelligas de actione ſpāli. Tertio quādo relinquo ei qui tenet̃ ex contractu in quo uenit dolus tātum ex actōe ſpeciali.Quarto quādo relinqtur ei qui tenet̃ actione uniuerſali ſeu generali.Quinto quando relīqtur ei qui tenetur pluribus actionibus particularibus.Sexto quādo reliqtur ei q tenetur una actione particulari ꝑncipaliter ī qua ueniūt quedam acceſſorie. ¶ Redeo igitur ad primum. ⁊ quero quando liberatio reliqtur ei qui tenetur ad pecuniā uel ad rem in qua nō habetur ratio doli ⁊ culpe:ut per hoc ad plus teneatur qd importet iſta liberatio. Reſpōdeo importat actionem:ut liberet̃:⁊ exceptōem ⁊ alia que dixi in.l.iij.§.nūc de effectu.ſ̄.e.⁊ hoc ſi debitū erat uere.ſecus ſi debitū nō erat in effectu.ſ̄.e.l.ſi creditor.⁊.ī.e.l.petitor ⁊ de hac loqtur inſti.ď leg.§.ſi quis debitori.qd aūt importet liberatio facta inter uiuos.dixi in.d.§.nūc de effectu. ¶ Secundo quero quādo relinqtur liberatio ei q tenetur ex ɔ̄ctu ī quo uenit dolus ⁊ culpa leuis ⁊ leuiſſima uł leuis tātuʒ ⁊ ī actiōe ſpāli.in hoc caſu vident̃ relicta oīa ad que ipe tenet̃ rōe doli uel culpe:uel reliquorū.ad reʒ tñ teſtatoris reſtituendam tenet̃:ut.ſ̄.e.l.ei cui fundum.cū.l.ſe.dixi.ſ̄.e.l.non ſolum.§.ſi. Hoc intelligo ueruʒ niſi dolus eſſet commiſſus contemplatinoe illius liberationis:quia forte dixit uolo aliquid ſubtrahere:qa habeo libertatē.ar.l.tres frēs.ſ̄.ď pac. Idē dicerē eadē ratiōe in liberatiōe facta iter uiuos ſimpliciter. ¶ Tertio quero quādo liberatō relinqtur ei q tenetur ex cōtractu ubi uenit dolus tātuʒ:ut in depoſito. Et primo uideam⁹ qd importet talis liberatio facta inter uiuos. Tex.i.l.ſi unus.§.illud.de pac.dicit ꝙ dolus uidetur eſſe remiſſus. Glo.aſſignat ratiōem:qa non poteſt uideri aliud eſſe remiſſū. Et ſi diceres immo poteſt uideri remiſſa lata culpa que uenit in depoſiti actiōe:ut.l.i.ſ̄.depo.⁊.l.quod nerua. Reſpondeo lata culpa dolo comparat̃ ⁊ uenit in cōſequentiā:ut qđ dicitur de uno intelligat̃ dictuʒ de alio cum habeatur loco eiuſdem. ¶ Sed tūc q̄ro quid importat talis liberatio in ultimis uolūtatibus. Glo.i.d.§.illud dicit ꝙ nō uidet̃ remiſſus dolus ⁊ fundat ſe per hunc tex.rationeʒ diuerſitatis iter cōtractus ⁊ ultīas uolūtates aſſignat ſicut tex.in ſimili in.l.i.C.de pe.eius qui ſi.mer.quā opi.firmat glo.in l.ſub pretextu C.de trāſac.dū remittit ad illū.§. Puto cōtrarium ꝙ videat̃ remiſſus dolus in vltima voluntate.pro hoc tex.in ſiñ.ſ̄.e.ti.l.ei cui ⁊ dixi.ſ̄.ꝓxima.q.ꝑ hoc qa nō poteſt operari legatū ī alio ſicut dixi in cōtractibus.ergo ⁊c̄.vt.l.ſi quādo.ſ̄.ď lega.i.⁊ iſtud puto verū. ¶ Quarto quero quādo relinquitur liberatio in vltima voluntate vel inter viuos ei qui tenet̃ actione vniuerſali vel generali ⁊ hec ē noſtra materia. ⁊ videamus primo inter viuos. Pone ꝙ aliquis[c] liberat tutorē vł nego.geſto.generaliter quid importat hec liberatio. an videatur[d] remiſſus dolus. Gl.i.l.actione.C.de trāſac.in glo.ſi.in ſi.tenet ꝙ ſic.ar.d.§.illud. Ad hanc.l.rñdeo ꝙ aliud in liberatione inter viuos.aliud in vltima volūtate.hoc tenet Pe.C.de trāſac.l.ſub pretextu.in ſi.hoc etiam tenet Guil.in.l.pōponius.ſ̄.ď neg.geſt. Cōtra opi.iſtoruʒ videtur tex.in.l.lucius.ſ̄.eo. In eo quod ibi dicitur ꝙ teſtōr viuēs ſubſcripſit ratiōes ⁊ tñ vigore illius ſubſcriptiōis nō habet liberationeʒ a reliquis niſi ſpāler ſit expꝛſſum. Dicerē ſic. in contractib⁹ liberatione facta inter viuos ſiquidem dolus fuit adhibitus ex quo illi qui cōmiſit aliquid adeſt:vt quia ſubtraxit vel reliqua retinet:tunc non venit in generali remiſſione:vt.ſ̄.e.l.lucius.⁊.l.tres fratres.ſ̄.de pac. Si vero fuit dolus adhibitus ex quo nihil adeſt ei qui dolum commiſit:tunc uidetur dolus remiſſus. ita intellgo glo.in.l.actione.C.de tranſac ⁊ que dicta ſunt.ſ̄.per dictos docto. Predicta uera niſi expreſſa ſit facta mentio doli ⁊ reliquornm.tunc in dolo preterito ⁊ reliquis preteritis ſufficeret: ut.ſ̄.e.l.lucius.⁊ d.l.actione.iſta materia eſt qñ ſit liberatio gratuita. In trāſactione uero habemus aliā materiam:ut patet in.l.age.C. de tranſac.⁊.l.ſi de certa.e.ti.⁊.ſ̄.de iudi.l.de rebus. ⁊

a ¶ Urelio.§.gaius.fin.dicit ange.in conſi.clxix.ubi ď h plene circa ꝑn.

b ¶ De quo per glo. Et idem dicit no.bal.in.c.i.in ꝑn.per illum tex. ꝑ quos ſit iueſti.ubi oino uide ⁊ iſtum tex.alle. no.bal.in.l.i.in.iiij.col.i lectu.ii.in repe.de ſacro ſan.eccle.in.q.de prodigo. ⁊ in.l.ſi curato. hñs ď in ite.reſt.mi. ¶ Dubium eſt an ſi minor .xxv.annis dat in teſtamento licentiam executorib⁹ ut uendant predium an tunc regratur decretū iudicis de quo uiď no. Bal. in.l.ꝑdium.C.qñ decre.opus non eſt. ubi alle.iſtū tex. Et ad barbic viď bal.in.l.ſi frater.C.q teſta.fa.poſſ.⁊ ibi ēt quid ſi fuit dolo iductus ad teſtandum.⁊ qd i donatiōe cā mortis. uiď bal.in.d.l.ſi curatorē habens. ADDE ꝑdictis ut per Ro.conſi.clxxxviij.

c ¶ Pōe ꝙ aliquis.acď bal.in.l.ſub pretextu. la.ii.C.de trāſac.ad ſi.⁊ i.l.actiōe.c.ti.⁊ Bal.⁊ imo.in.l.ſi ſeruus ueti tus.de le.i.⁊ bal.in.l.cū neceſſitatis.C.de fidei.cō.per bal.⁊ ange.in.l.ſi unus.§.illud.ſ̄.ď pac.uide etiam Rai.Bal.⁊ Ful.in.d.l.ſub pretextu in.iii.colū.circa ꝑn.

d ¶ An videatur.quid ſi remittit̃ tutori oē id in quo ratione doli eēt condēnatuſ.dic ꝙ nō ualet ſm Saly.in.l.actio.C.ď trāſac.⁊ uiď qď ibi not.bal.in.l.ſi.⁊ plenius ſali.in.l.cū neceſſitateʒ.de ſideicō.⁊ ibi uide bal.in materia. ADDE ad quid ſe extēdat liberatō generalis ꝑ petrus ď anc.conſi.c.vij.

.C.de iudi.l.lʒ.tamē in contractibus īter uiuos eſt quedā glo.in.l.pompo.de nego.geſt.que in dolo uidetur ſic diſtinguere. Aut remittens ſciebat dolū: ut uidetur remittere: al's non. Sed illa glo.debʒ intelligi in eo qui gratificat ⁊ approbat negocia geſta: quia etiā ad probationeʒ tendit non pncipaliter ad liberationē: ⁊ ideo in illo actu illa diſtinctio poteſt procedere.ſed quādo quis ſimpl'r liberat procedunt ea que dixi.ſ.
¶ Quero quādo fit liberatio in ultima uoluntate quid importat hoc legatum. Et certe ſi fit patri ſine dubio iſtud legatum importat liberationem a toto: ut.j.e.l.aurelius.§.ticius. Si uero fit extraneo.tunc aduerte diligenter ⁊ credo ꝙ nūc intelliges.quādoqʒ teſtator ipſe diſponit ⁊ ipſe liberat ⁊ liberatiōem relinquit nō autē grauat heredē ſuum ꝙ liberet: tūc non uidetur remiſſus dolus neqʒ reliqua.hic eſt caſus in.§. noſtro cum omnibus ſimilibus. Idē ſi grauat heredē ſuū non agere nō autē grauat ut liberet: ut.l.nō ſoluʒ.§.pe.ſ.e.Sʒ ſi teſtator grauat heredē: ut liberet uel ut quid ſimile faciat: tunc uidetur remiſſus dolus ⁊ obligatio reliquorum ⁊ omnia ſicut in cōtractib᷒: ut.ſ.dixi. Hic eſt tex. in.l.ſi quis ratione in fi.ſ.e.⁊.ſ.l.proxima. Ratio horuʒ uidetur eſſe: quia unuʒ legatū dicitur plenius altero: ut dicitur in glo .ſ.l. proxi. Uel dic rōnem clarius in teſtamēto quādo teſtator relinquit nō uidentur remiſſa reliqua: quia mortis cogitatiōe turbatus nō eſt ueriſimile ꝙ de h̄ cogitet. Sed quādo teſtator grauat heredē: ut liberet uidetur grauare: ut liberet inter uiuos[a]. ſed liberatio inter uiuos illud importat: unō virtus illorum hoc habet. Et ſi diceres heres tenetur ad liberādum etiā quando teſtator reliquit liberationē ſimpliciter: ut.l.iiij.§. nunc de effectu.ſ.e.ē uerū: quia lex hoc vult: nō qō teſtator dixerit: ⁊ ſic nō apparet de uoluntate eius.ita intelligo hanc materā. Cōtra facit.l.aurelius.§.filias.j.e.ſed ibi dicā. Sed quid ſi relinquit liberatio alicui pro adminiſtratione futura.an habeant locū predicta. Dico ꝙ pro adminiſtratione futura nunꝙ poteſt videri remiſſus dolus etiaʒ ſi teſtator vel cōtrahentes expreſſerint ꝙ non teneatur de dolo: vt.l.ſi vnus.§.illud.ſ. de pac. ⁊ .l.quidā decedens.de admi.tu.⁊ ibi glo.⁊ ideo .l.ſi quis rōnes.ſ.e.debet intelligi quādo relinquitur liberatio pro adminiſtratione iaʒ facta.⁊ ita intelligit Dy.illā.l.in.l.quidā decedens.qō eſt valde notandū. ¶ Quinto quer o principaliter quādo relinquit liberatio ſimpliciter ei q tenetur plurib᷒ actionib᷒ particularib᷒. Glo.in.l. emptor .§.lucius.ſ.de pac.videtur intelligere ꝙ generalis liberatio ad oīa porrigat niſi appareat teſtatorē ſenſiſſe de certo. Guil.ibi dicit ꝙ de certo tm̄ videt intellexiſſe ſi ō aliquo ſpāliter mētio fuit habita: vt ſic clauſula generalis reſtrigatur ad illud expreſſum[b] pro quo dictus.§.lucius.⁊.j.e.l.aurelius.§.ſticho.quod ſi eſſet veruʒ eſſet valde notandū: qa quotidie ſic dicimus facio tibi inſtrm quittatiōis de centuʒ: ⁊ poſtea dico ⁊ generaliter ⁊c̄.vt illa clauſula generaliter referatur tm̄ ad ſpecificata.hoc videt cōtra caſum .l.pluribus.de accep. ¶ Ideo pro declaratione huius paſſus debes aduertere[c] qa quādoqʒ clauſula generał poteſt referri ad ſpecificata ſalua rōne recti ſermonis: ⁊ tunc ad illa tm̄ reſtringit: vt l.ſi ex pluribus.de ſolu.⁊.l.ſi de certa.C.ſi cōtra ius.⁊ in.l.ij.in fi.C.de peti.here. Si vero nō poteſt referri ad ſpecificata ſalua ratiōe recti ſermonis: tunc refertur ad oēs cauſas quas remittens ſciebat: vt.l.pluribus.ſ.de acceptil.⁊ cum hac diſtinctione debet intelligi.l.emptor.§.luci᷒ ⁊ glo.ibi poſita.ſ.de pac. Ad cauſas autē quas ignorabat nō poteſt referri: qa nō poteſt videri de his cogitatum: ut.l.cū aquiliana.ſ.de trāſac. Item qa remittere eſt donare.[d] ut.l.cōtra iuriſ. in fi.ſ.de pac.ſed ignorās nō donat: vt.l.de trāſac.l.nec ignorās.ergo ⁊c̄. Predicta vera niſi appareret remittentē voluiſſe remttere etiā qui ignorabat: vt.l.cum aquiliana.de trāſac.vt quia dixit volo ꝙ oīs cauſa que eē poſſit ſit remiſſa vt ibi dicit.quādo aūt eſſet facta liberatio generalis nō facta expreſſione alicuius cauſe.tunc ſine dubio referret ad oīa[e] de quib᷒ eſt cogitatuʒ: vt .l.plurib᷒.de acceptila. Predicta vera in liberatione que fit ex mera volūtate. Sed quid ſi dicit in inſtro predicta ideo fecit qa fuit cōfeſſus ſibi plene ſatiſfactū de omnib᷒.aduerte qa iſta verba cōfiteor mihi plenarie ſatiſfactū ſi apponant in vltimis volūtatibus nil operātur niſi probet: vt.l.i.C.de fal.cauſa adie.lega.⁊.l.aurelius.§.fi. .j.e. Item puto ꝙ ſi apponat in inſtrumento in quo cōtinet liberatio p acceptilationē. Ratio ē: qa cū de natura acceptilationis ſit vt cū quis cōfiteatur ſibi ſolutū illud quod ſibi ſolutū non ē. illa verba vidētur appoſita[f] magis ad ſolēnizandum acceptilationē ꝙ̄ ꝙ hoc ſit verū: vt.l.iiij.§. nūc de effectu.ſ.e.⁊.l.mortis cauſa capimus.§. fi.ſ.de donati.cauſa mortis. Sed ſi nō continetur in inſtro acceptilatio: ſʒ ſimplex quittatio videtur magis dubiū.nā ille qui dicit ſibi de oībus ſatiſfactū oīa ſcire videt .vnde dubitatiue dico ꝙ refertur ad oīa niſi probet ſe ignoraſſe. quod probare eſt difficile: qa preſumptio eſt cōtra eū. ¶ Sexto quero[g] quādo eſt vna cauſa particularis in qua tamē ſunt alique cauſe acceſſorie qd iuris.tunc reſpōdeo ab oībus videtur liberatus lʒ de acceſſorijs nihil ſit dictū: vt.l. ſi tibi.C.ō iu. Poſſem᷒ etiā querere qd ſi vna cauſa eſt tm̄ ⁊ facio tibi liberationē generalē ⁊ aſſero mihi ſolutam patrē: vt ſi debes mihi centū ⁊ facio refutationē pro quinquaginta mihi ſolutis.de hoc eſt caſus.C.de trāſac.l.ſi quidē.⁊ iō hodie habētur forme liberatiōis ita gn̄rales ꝙ oīa ꝯprehēdūt.

o **I id quod.** Legatuʒ liberationis vł nominis extinguit ſolutiōe vel alia liberatione viuo teſtatore cōtingente.ſecus ſi eo mortuo facto hr̄dis cōtingat.h.d.l.hēs declarataʒ .ſ.e.l.non ſolum.§.fi.

q **Uod mihi.** Iſtam.l. declara vt plene dixi in.l.iiij.§.nunc de effectu.ſ.eo.

p **Rocuratorem.** Uidet cōtra hāc.l.lex ſi ita.ſ.e.⁊ id quod dixi .ſ.e.l.aurelio.§.gaius. Item eſt cōtra.l.ſi quis rōnes.in fi.ſ.e.So.hic primo vetuit rōnes exigere. poſtea dixit ea que nomīo.⁊ ſic grauamē de liberādo pcuratores fuit limitatū eo nomie hoc eſt catenus quatenus vires p̄cedētis legati excedūt.ſecus ſi ſimpl'r iuſſiſſet heredem liberari: vt.ll.contrarijs.

¶ Ex.l.ſequenti.

¶ Qn̄ heres preſumat ignorare cōtēta ī teſtō.

c **Um heres.** Si legatur libratio debitori heredis reſtringitur ad debitum tempore apertarum tabularum.hoc dicit. ¶ Oppo.ſ.e.l.ſi id quod. So. hic quando legatur liberatio debitori heredis.ibi quando te

a ¶ Inter uiuos. Idē tʒ Ang. in ꝯſi. cix.ꝟ. uide plenius ⁊ in conſi. clxix.

b ¶ Ad illud expreſſū. In contrarium i.l.doli clauſula. de ꝟb. obl.cum ibi no.

c ¶ Debes aduertere. No. quādo clauſula generalit refertur ad preterita. ⁊ ad omnia. adō bar.in.l.ſi ō certa.C.de trāſac. ⁊ i.l. emptor.§.lucius. hic alle. ⁊ qō ipſe no.in.l.ō pupillo.§.ſi plurib᷒ de ope. no.nū.⁊ bal. no. in.l. ſub pretextu. la.ii.de trāſac. per bar. i.l. pactū.i.xiiij. .q. cū ſe. C. de colla.i vltı.col.

d ¶ Eſt donare. Ad h̄ facit qō no. bar. in .d.l. ſub pretextu. la.ii.in prin. .C. de tranſac. ⁊ ibi ſcripſi poſt fulgo.

e ¶ Referret ad omnia. ⁊ an generalit renunciatio trahatur ad feuda. uide bal.in aūt.in ſucceſſione. ō ſuiſ ⁊ legi.

f ¶ Uidēt appoſita. ſed circa hoc cogita pptерea q̄ dixit bar. in.l.ſi ex pluribus.j. de ſolu.⁊ in.l.ſi acceptilatuʒ per illū tex. .j.de accep. ⁊ ad materiā uide Jac.de are.in conſi. ſuo incipiē. habebam᷒ debitorem i.x. ex cā mutui ⁊ i.xx.ex alia cā quem refert bar. i.l. ſi ō certa.C. ō tranſac.

g ¶ Sexto q̄ro. facit.l.ii. in pn.ſ.ſi qſ cautio.idem in alijs connexis h̄ʒ gl. in .c. accuſatus in .ꝟ. iudicati.de hereti. in .vi. quam alle. pau.de ca. i dicta.l. ſi de certa. ⁊ ibi uide bal. illā glo.etiā alle. ange.in.l. q rome.§.duo fratres. de verb.obli.

a Uz he c *res.ſo. glo. de hac materia per eum lati us in. d. §. duo fratres. b Egaui. l vltimo no. uolo q ſatiſfiat oib⁹ credito rib⁹q dñt a me recipe utruz ītelligatur de creditoribus ciuiliter uel naturaliter tm̄ uide bal. tenentē cōtrariū in.l. ꝛ ſi i utiliter. C. d fideicō. ꝛ uid Bal.in.l.id qd pauperibus de epi. ꝛ cle. ꝛ qd no. i .l.i.§.hec v̄ba.in fi. ꝛ qd ibi Bar. ne uis fiat ei ꝛ facit ad not. per bar.in.l. ſi cer.peta. ꝛ qd ibi dixi. ꝛ qd no. Bar. i extrauagā. ad rep. in v̄. c'e nūc. ꝛ uide bal. ꝛ imo. poſt bar. i.l. quib⁹ dieb⁹ .§. dñs. de cōdi. ꝛ dmō. Itē utrū tali caſu debeāt ſolui debita a quibus teſtator fuerat iniuſte abſolutus. uide bal.in.d.l.id qd in.vi.col. ꝛ qd.in.c.q2 plerięꝫ d,im mu.eccle. ꝛ h adde imo. in.c.fi. d preſcrip. in. vicar.ubi allegat bal.in diſputatiōe icipiente ſtatuto cauetur q fenerato2 ꝛc. ꝛ uide *quod no.bal.in.l.ſi creditori.de le.*i. ꝛ uide bal. ꝛ imo.in .l. ſi fideiuſſor.in p̄n.de le.i. effect⁹ ē magnus ut ibi habetur. ADDE paulū de ca. conſilio. ccxlv. c Ureli a us .§. meuia. quod no.gl. Et uide qd dixi poſt barto.in.l.i.ō. ſi cer.pe. i ult. col. ꝛ bar. in .l. pactum. i

ſtatoris.ratio eſt qa quādo legatur debitori teſtatoris nō poteſt ſolui heredi niſi dicat ſe heredem.ſed quādo legatur debitori heredis pōt ſibi ſolui:ut heredi. ꝛ ideo diſtinguatis ut hic uidetis. ¶ Quero quid ſi ſoluit ante apertaſ tabulas: ꝛ ſic ante hereditatez aditā ꝛ heres hoc ſciebat. Glo. dicit q tunc repeteret:quia tunc dolo proximū eſt:ſed ideo hic dicit ꝑpter apertas tabulas: quia tunc preſumitur ſcire que in teſtamēto cōtinētur. qd no. bene. Item uidetur q hec lex non procedat nec habeatur diſtinctio ſcientie uel ignorantie:ut inſti. d le.§.ſi uero: ꝛ.ō.de le.i.l.cetere.§.fi.Sol.glo.ᵃ q illud uerum poſt aditā hereditatē h uero añ aditā hr̄ditatē: ꝛ ſic no. q p⁹ aditā hr̄ditatē heres preſumiſ ſcire q̄ i teſtamento cōtinētur. ꝯcor.glo.l.quidā.§.ſi qs filium.in glo.mag. qd dictuz limita:quia hoc uerum in heredibus uoluntarijs qui non poſſunt eſſe heredes niſi uires teſti cognoſcant:ut.l.i.§. ſed ꝛ ſi de ſua.de acqui.here. ſecus in heredib⁹ neceſſarijs qui ignorare preſumuntur: ut.l.eius qui in prouinciā in fi.ſi cer.pe.facit de acqui. re. do.l.queſitum. ꝛ l.ſi ſeruus in teſtamēto.j.de ſti pu.ſer. Item ſecus in his que ſunt relicta in codicilliſ:quia illa poteſt heres probabiliter ignorare.probatur in.l.iij. ꝛ.l.non eſt ferendnm.ō. d trāſac.plene dixi in.d.l.cetere.

¶ Ex.l.ſequenti.

¶ Que ſit differētia q quādo lego tibi centum que debes:non ualet legatum ſi non debes. ꝛ ſi lego centum que tibi debeo ualet legatum: ibi. Quero. Et an ualeat legatum ſi dico lego ticio centum que mihi debes tu cuz in ueritate nihil debeas: ibi. Quero lego. Et an cum teſtator mādat q ſatiſfiat omnibus qui aliquid ab ipſo recipere debent dz intelligi de his quib⁹ eſt obligatus ciuiliter ꝛ naturaliter uide in fi.

l **Egaui.** Defectus debiti dmōſtrati impedit ſubſtantiā legati relicti a creditore debitori. ſꝫ ñ īpedit ſubſtātiā legati relicti a dbitore creditori ſi certa quātitas exꝑmaſ. hoc dicit.primo ponuntur due.q.ſecūdo ponitur reſpōſio ad primā.tertio ad ſecundā.ſecunda ibi: tenendi. tertia ibi:cōtra autem. Dicitur hic ſiue heres uetetur exigere:ſiue iubeatur liberare nihil intereſt. Contra.ō.e.l.ſi qs rōnes.coniuncto p̄n.cum fi. Solu.hic loquitur quādo relinqtur certa quātitas pecunie.ſecus quādo relinqtur liberatio generalis:quia tunc eſt differentia:ut dicā in.l. aurelius.§.gaius.j.e. ¶ Quero differentiā inter p̄mum caſum ꝛ ſecūdum. Reſpōdeo in p̄mo caſu quādo relinquūtur tibi centum que debes:ſi nō debes deficit ſubſtātia relicti quoniā liberatio ē relicta que nō poteſt preſtari debito nō ſubſiſtēte.ergo ꝛc̄.ſed ſecundo caſu quādo dico relinquo tibi centū que tibi debeo relinquiſ certa q̄titas. ꝛ ideo lꝫ nihil debeā debetur legatum.nec falſa demōſtratio ipſum vitiat.hec differētia ponitur in.l.ſi ſic.§.i.ō. d le.i. ¶ Quero lego ticio centum que mihi debes: ꝛ nihil debes.an ualeat legatum. Reſpōdeo non:quia deficit ſubſtātia relicti.nam uideor legare nomē non ipſaꝫ q̄titatem.ſed iſtud nomē ſeu actio non repitur. ergo ꝛc̄.ut probatur in.l.ſi ſic.§.i.ō.de le.i. Ultimo no.ᵇ pone q i teſtamēto dicitur uolo q ſatiſfiat omnibus qui aliquid a me recipere debēt modo unus uenit cum inſtrumēto debiti: tamē illud inſtrumentum poterat elidi per exceptionē:qa forte trāſcurſum erat decēnium ſꝫ formā ſtatuti huius ciuitatis.an iſte admittetur ad petitiōem. Et dico q nō per hunc tex.ibi.nullā vtilitatam ꝛc̄. Preterea quādo teſtator dicit ſatiſfiat omnibus creditoribus qui aliquid a me recipere debent:debet intelligi ciuiliter ꝛ nauraliter ſine exceptionis obſtaculo :vt.l.ſi is cui.§.fi.j.d ſolu. In contrarium facit.l.quibus dieb⁹.§.dominus.j.de condi. ꝛ de.vbi intelligitur de naturali tm̄ debito.ſed reſponde q ſic.ibi de neceſſitate dz intelligi ex qualitate perſone legatarij.

t **Utor.** A legatario poteſt reliq liberatio heredibus qui agnito legato repellitur exceptiōe niſi bñficio etatis iuuetur.h.d.

v **Ideamus.** Aliquādo dicitur qs legatarius ꝑpter ſpēm lꝫ non pp rem.h.d. iſta lex.hāc.l.habuiſtiſ.ō.e.l.ſi qs reū.§.idē iul.

a **Urelius.** Effectus liberationis relicte pupillis nō extēditur ad tutorem.hoc dicit. Ut ſic. Effectus liberatiōis nō porrigitur ad creditum ab herede cōtractum.h.d.

Teſtamento. Legatū liberatōis ad debitum tēpore teſtamēti reſtringitur:nec ad poſt cōtractum extenditur.h.d.

Ticius. Caſus huius.§. a caſu in p̄cedenti.§.in aliquo non diſcrepat.

Ticius teſtamento. Generalis liberatio patri relicta continet liberationez reliquorū.ſecus in extraneo.h.d.declara:ut dixi in l.aurelio.§.gaius.ō.e.

Meuia. In generali liberatione non uidētur remiſſa ea que poſſūt vēdicari.h.d. ¶ No glo.que eſt h ad id quod dixi in.l.non ſolum.§.fi.ō.co. ꝛ ideo iuriſconſult⁹ in.l. ꝛ uno.§.i.j.de accep.quādo dat formā generalis liberationis inter cetera facit mētionē de actiōe in rē qd no.glo.ᶜ ¶ Oppo. de.l. ſub p̄texu. So.pꝫ ex p̄dictis.

Teſtamento. Uerba reſtrictiua adiecta legato i codicillis facto reſtringunt legatum factum i teſtamento cum ipſo legato codicillorum tacite repetitum.hoc dicit. Glo.ſignat contrariuꝫ.j.de re. du.l.quotiens.Sol.hic nullum erat uerbuꝫ ambiguum.cum enim primum legatum ſit repetitum tacite per uerbū hoc amplius:uerba reſtrictiua reſtringunt hoc legatum ꝛ primum tacite repetitum ut hic.

Legatum. Legatum liberationis extenditur ad debitum acceſſorium poſt teſtamentum contractum .hoc dicit. ¶ No. q teſtator remittendo ſortem uidetur remittere uſuras poſt teſtm̄ cōtractas.cōcordat.l.non ſolum in p̄nci.ō.e.l.fi.§.fi.j.e.

Sticho. Legatum reſtringitur per rationem. Item per reſponſionem apparet qualiter quis interrogationem itellexit.hoc dicit concordat.l.cum pater.§. dulciſſimis.ō.de le.ij. ꝛ.l.epiſtolam.in prin.ad trebel. Item no.quod dixi q ex reſponſione apparetᵉ qualiter quis interrogationē itellexerit.primo facit ad poſitionē: qa ſi ē dubia intelligitur ex reſpōſione qualiter reus intelligit. Item facit q ex concluſione libelliᶠ apparet qualiter p̄cedentia intelligātur ꝛ ſic ſi in cōcluſione peto aliquē cōdēnari d furto ꝛ in narratione dixi q amouit: dꝫ intelligi.ſ. doloſe ex eo q petij eum furti cō

vi.alias. vij. .q.C.de col. ꝛ iſte tex.cuꝫ glo.eſt ſing. ſm.bal. in.l. cum neceſſitatem.C. de fideicō. d ¶ Sticho. ex ratiōe apparet. Per riſionem poſitionum ꝛc̄. uide bar.i.l. ſi quis intentione.ō. d iudi. e ¶ Concluſione libelli. ꝛ no.q attenditur concluſio libelli ꝛ dicit bal. i.l. fi.C.de compē. q ſuſtinetur libell⁹ loquēdo groſſo mō: quia debet attendi effectus libelli ſm bal. in aut. dos data.C.d dona.ante nup. ¶ Itē pōt ſuſtineri: quia lex ſupplet q deeſt libello ſm bar.in .l.ubi adhuc in.ii. col. C. de iure do. Iteꝫ quilibet libellus ſuſtinetur ſi v̄ba ſint talia q poſſint itep̄tari ex ſentētia ꝛ reduci ad uiaſ iuſtas ita colligitur ex dictis In no.in.c. conquerente.de offi. ordi. ꝛ ibi p Inno. ꝛ expreſſe p do.anto. in .c.conſtitut⁹ de reli.do. ꝛ adde q̄ not. Inno. in.c. examiata.de iud. ꝛ qd no. bar.i.l.ſi olei .C. loca. in aliis actibus uide Bar. ꝛ qd ibi dixi i .l.i.§.quibuſ qd cuiuſq̄ uniuer.no. ꝛ ad dictū barto. adde dictum Inno. in.c.ſuper litteris. de reſcrip. quod retuli in.l.ſi dubitetur.§. .i. de fideiuſ. ꝛ refert etiam illud bal.in.l. edita. in .v. colū. de eden. ꝛ in.xvi.col. ubi alle. bal. h ꝛ bal. in.l. .ij.in fi.C.de

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

peti.here.ꝛ qđ no.bar. in.l.i. ad .fi.ſ.de eden.ꝛ bal.in.l.domū.in.i.col. .C.de rei uen.ꝛ ꝙ ꝯcluſio attendatur tm̄:eſt tex.in.l.nō dʒ in fi. ꝛ ibi pulchre declarat bal.ꝛ nō tm̄ in actore:ſed etiā in exceptiōe ſm bal.ſ.de dolo.ꝛ ibi bar.ꝛ nō tm̄ in actore ſʒ etiā in extraneo ſʒ bal.in.l.cū ultra .C. de nō nu.pe.ad quorū tamē intellectuʒ uide bal.in.l.conſentaneū.qūo ꝛ quādo iudex ꝛ adde Bal. i.l.preſcrip. C.ſi ꝯ͂ ius uel utili.pub.ꝛ i .l.ij. in fi.C. de peti.here.

a ¶ Centum. hūc tex. allegat bal. in.l. cū pap.C.de ſenen.ꝛ talis ſentētia ē diffinitiua ſm bal.in.l.preſes.C. de ſē.

b ¶ Silentiū iponatur.ad de bar. in.l. ſi pater.C.q bo.cede.poſ. ꝛ in.l.ciuitaſ in ult. col. ſi cer.pe. ibi ſʒ officiū uidet bene poſſe intētari. cōtrariū ſētit bar. in.l. ſi finita .§.elegāter.i .iij.col. ꝛ ibi dixi de dā.in fec.

c ¶ Idē queſiit. reprobatur uariatio. uide bar. in .l. publia. in fi.ſ. depoſi. ꝛ bal. in.l.ij. in.ij. col .C. de dona. añ nup. Et ad no. per bar. hic uide aliquid per ro. in conſi.incipien. oīpotētis dei ꝛc.in hac cā baſilicā apoſtolice omiſſo ordine poſito per iudicem inquiſitionis ꝛc.in princi. ubi uiđ.ꝛ vide eundē in conſi.incipien. oīpotentis dei ꝛc. in pńti difficultate uidetur pma facie dicendū ꝙ ex quo ꝛc.ꝛ iſtō circa fi.ſuoꝝ cōſiliorum.

d ¶ Pro parte nō.Et uiđ qđ no.bal.in .l.poſt legatū in.iij.col. ꝛ qđ ibi dixi de hiis q.ut indig.i libro rōnum.uide bal. in.l.i. in .iij. col.C. đ confeſ. ꝛ de confeſſione partis no.Bal.in.l.ſi qdem.C.de excep.uide que no. Bar.in.l.qdaʒ.§.fi.ſ.de eden.ꝛ per do.anto.ꝛ car.ꝛ ibi late per imol.in.c. bone. el.ij. de poſtu.prela.ꝛ qđ no. Bal.in Rub.C.de fi. inſtru.in.ij.col.ꝛ uide Bal.i .l.ij.C.de dona.añ nup.ꝛ in.l.i.C.ut que deſūt aduo.ꝛ in.l.i.§. editiōe.ſ.de edē. ADDE Bal.cōſi.clxxvi.ꝛ.clxxxi.ꝛ.clxxxviii.lib.ii.

dēnari.đ quo p Cy. in.l.nec exēplis.C. de fal.

Centum. [a]Cui relinquit liberatio ad tēpus poteſt petere ut iterim heredi ſilentiuʒ imponatur.hoc dicit. ꝛ no. ipm cum intellectu glo. Contra hanc.l. uidetur caſus in.l.non ſolum.§.poteſt.ſ.eo.Sol. glo.ꝙ nō poteſt petere ut liberetur:ut in cōtrario. ſed poteſt petere ut intra illud tempus heredi ſilentium imponatur[b] ne petat:ut hic. cōcordat tex. ꝛ glo.in.l.ſi cōtendat.ī.de fideiuſ.¶ Itē oppo. de.l.iij.§.cōtrarium.ſ.de contra.iudi. tu. Sol. cōtraria actio nō cōpetit:ut ibi.ſed officiū iudicis competere poteſt:ut hic. ¶ Quero que fuit ratio dubitādi. Glo.ponit.ſed dic ꝙ nō eſt bona dubitatio:ut.l.ſi ſeruus.§.qui margaritam.ꝛ .l.pecuniaʒ.ſ.de le.i.ubi a debitore poteſt fidei cōmiſſum relinqui.

Filias. Legatum ne rationes exigātur importat ꝙ̄tum teſtatoreʒ uoluiſſe ꝓbabitur.hoc dicit. ¶ Quero quid in dubio ſi nō probatur qd teſtator ſēſit.dic ut i glo.

Eum qui. Non ualet legatuʒ factū creditori ad eius utilitatem:ſed ad utilitateʒ tertij debitoris ualet .h.d.

Ex.§.ſequenti.

¶ Producto inſtrumento an quis poſſit pro parte ei ſtare ꝛ pro parte non:ibi.Quero. Et q̄liter intelligatur unum capituluʒ uel diuerſa:uide in fi.

Idem queſiit ſi tutor.

Poteſt quis uni ſcripture pro parte ſtare pro parte non probādo contrariū.hoc dicit.¶ Oppo.uidet ꝙ nō poſſim unā ſcripturaʒ pro parte approbare ꝛ pro parte improbare:ut.l.in cauſe .ī.de ꝑcur. Glo.nō ſol.quātuʒ ad ꝓpoſituʒ dic ꝙ circa eādeʒ rem reprobatur uariatio[c] ut ibi in diuerſis ꝛ ſeparatis admittitur.ita loqtur h. ita ſol. Dy. Hec ſol.nō eſt uera:qa hic erat unuʒ debitū ꝛ una adminiſtratio ſicut in.l.cōtraria.So. ergo ꝙ ibi uariatio eſt alteri nociua. hic uero nemini nocebat quoniā cōtrariuʒ probare debet ꝛ ſic ueritati ſtabitur de quo no. Dy.i.l.de rebus .ſ.rerū amotarū.¶ Quero producto uno inſtrumento utrū quis poſſit pro parte ei ſtare ꝛ pro parte non[d]. Tex.uidetur in.l.publia .ſ. depoſi. ꝛ Cy.in.l.i.C.de confeſ.ꝛ.l.ij.C.đ do. añ nup. ꝛ dicit aut eſt unū negociū aut plura nihil cōcludēdo. Quare dic latius[e] aut eadem ſcriptura cōtinet plura capitula ſeparata ꝛ poſſuʒ pro parte approbare ꝛ pro parte nō:ut.l.publia.in fi.ſ. đ poſi.aut continet unū capituluʒ tm̄ ſeu plura cōnexa.ꝛ hic aduerte:quia aut ille qui unū capitulum reprobat habet cōtra ſe preſūptiōem iuris: aut habet pro ſe:aut ius nō pſumit nec pro nec cōtra.primo caſu nō admittit talis reprobatio: vnde ſi tu cōfitearis te occidiſſe hominē pro tui defenſione poſſum ſtare cōfeſſiōi[f] in ꝙ̄tum dicis te occidiſſe.ſed nō cogor ſtare in quātum dicis ad tui defenſionē:quia ius pſumit ꝯtra te:ut in.l.i.C.de ſicar.ꝛ.l.ſi nō couicij.C.de iniur.Secūdo ꝛ Tertio caſu.aut ille qui particulā reprobat vult hoc probare ꝛ admittitur.hic eſt caſus in.§.noſtro:aut nō vult ꝓbare ꝛ nō admittit:ut .l.etiā.§.i.ſ.de mino. Iſta materia habet locuʒ qn̄ approbatio uel reprobatio mea nihil diſponit niſi circa declarationē ei⁹ qđ eſt quia cōfiteor uerū eſſe pro parte.pro parte nō. Sed quando mea approbatio uel reprobatio aliqd diſponeret:ut qa ratihabitiōe negociū efficeret meuʒ uel ſi agnoſcerē legatū pro parte:pro pte nō. vt ſi peterē reſtitutionē pro pte:pro pte nō. nō eſt noſtra materia hic.ſʒ in.l.etiā.§.i.ſ.de mino. ꝛ Dy.in.l.de rebus.ſ.rerū amo.ꝛ in.c.mutare cōſilium.đ re.iur.li.vi.¶ Quero qualiter itelligat unum capitulū uel diuerſa ꝛ qualiter intelligantur diuerſa capitula cōnexa uel nō. Reſpō. itelligo[g] unū capitulū.hoc eſt unū factū cū q̄litatib⁹ ſuis ſeu pl'a ꝯnexa. Exēpluʒ dico ꝙ ꝓmiſi tibi.x. ſub ꝯditiōe.hoc ē unū capitulū h eſt una ꝯfeſſio ſic qualificata. Itē ſi ꝓmitto tibi cētū pacto incōtinenti appoſito ꝙ uadas ꝓ me romā. iſta ſunt pl'a capitula ꝯnexa.ſʒ diuerſa capl'a ſūt plura diuerſis tēporibus facta:ut ꝓbat glo.in.l.ſi qdem C.de accep. Itē ſi incōtinēti ſūt plura facta quorū unū nō uenit ad alteri⁹ determinationeʒ: ſed quodlibet eſt p ſe:tūc ſūt diuerſa capl'a:ut.l.etiā .§.i.ſ.de mino.ꝛ.l.ſcire debem⁹.ī.de verb.obl.

Quidam. [h]Si debitū legat creditori nō valet legatū ꝛ ī diuerſis inſtātijs admittit uariatio.h.d. Materiā hui⁹ .§.ponit Cy.i.l.i.C.de fur.¶ Op.C.đ codicil. .l.fi.So.ibi erat ſibi ꝯtrarius.ꝛ illa ꝯtrarietas ex eadē ſcriptura pēdebat.hic uero ex diuerſis ſcripturis ꝛ ex diuerſis diſpoſitiōib⁹.Sed qd ſi teſtator iuraret i teſtō ſe ab uxore tm̄ recepiſſe mutuo.vr ꝙ ꝓbet debituʒ:ut.l.cū qs.§. codicillis .ſ.de le.iij.ſʒ iſtud eēt uerū al's indiſticte ꝓter ꝙ̄ in uxore de qua h loqt:nā in uxore nō ſtat iuramēto iuri đbito ſi ꝓ h uxor hʒ aliqd plus ꝙ̄ aliquis ex filijs pmi matrimonū:ut.l.hac edictali.đ ſecun. nup.[i]

¶ Ex.l.ſequenti.

¶ Si liberatio pncipalr in pſonā ei⁹ cui relinqt initiat an ualeat in pſonā alterius. ꝛ q̄ ſit uia relinquendi ſpurio.

s **Iis.** Inter duos reos qbus eſt relicta liberatio eſt loc⁹ iuri accreſcēdi. Itē ſoci⁹ nō capax capit p ſociū capacē.h.d.notabiliter.¶ Op. obligatiōes duoꝝ reoꝝ ſūt ſepate ꝛ diuerſe:ut.l.e.in.fi.ī.de duob⁹ reis.ꝛ.l.ſi reus.ī.de fideiuſſo.ergo p ꝯñs ſūt diuerſe liberatōes:ut.l.de pupillo.§.ſi qs.ī. de no.ope.nū.Sʒ qn̄ plibus legātur res penit⁹ diuerſe iter eos nō eſt loc⁹ iuri accreſcendi:ut.l. hmōi.§.pe.ſ.de le.i.ꝛ.l.i.de uſufr.accre.Sol.h nō ſūt res penit⁹ diuerſe:qa obligatiōes duorū reorū aliquo reſpectu dicūtur una:ut.l.iij. in fi. .ī.de duo.re. Itē dicit hic ꝙ dʒ cedi actio. Contra ꝙ nō dʒ cedi quaſi nō ſit loc⁹ iuri accreſcēdi ut.l.ſi ticio ꝛ ei.ſ.đ le.ij. Glo.ſol.ꝛ nō bene. Tu dic ꝙ hic loqtur qn̄ correus oīno erat incapax:

e ¶ Dic latius. Et uide do.anto.in.c.ex parte decani.đ reſcrip. per doc. in.c.cum ueniſſent.de inſti.ꝛ in.c.cum uenerabilis.de excep.ꝛ cuʒ Bal. in dicta.l.i.de edē.formaliter tranſit pe.de anch.in cle.i.§.i.đ uſuris.

f ¶ Stare confeſſioni. Uide Bal.in.l.ſi filius.§.in exceptiōibus.ꝛ qđ ibi in apoſtilla ponit de interro.actio. Adde Bal.in.l.i.C.de cōfeſ.ꝛ in.l.codicillū.C.de codicil. ubi diſtinguit an ſit una oratio uel diuerſa.ꝛ Bal. in .l.decem. de ùbo. ob. ſed imol. ibi tʒ opi. Bar. ꝛ bar.h ſeqtur abbas ſi .i.c. cū ueniſſet.đ iſti.per illuʒ tex.ubi dicit ꝙ lʒ cōfeſſio emanet cum certa qualitate ſuper qua cadat aliqua ſtricta preſumptio poteſt acceptari cōfeſſio ſine qualitate. ꝛ adde no.in.c.i. de confeſſ.in vj.ꝛ per no. per cū. abb. ꝛ alios in .c. bone.de poſtu. prela. ꝛ Bal.i.l.ſi q.deʒ.C. de excep.ꝛ Bal. i .l.ij.C. đ dona.ante nup. Quid in confeſſiōe facta in libello an poſſit p parte acceptari per reum.uide Bal.in.l. cum precuʒ .C. de libe. cau.

g ¶ Rñ.intelligo.uiđ In no. in.c. fraternitatis. đ here.ꝛ Bal. in.l.ij. de re iudi.in prin. .ii.col.ꝛ in.l. ampliorem. .C.de appel. ¶ Itē quomodo intelligatur unum capitulū.uiđ Bar.in .l.ij. .§.filius i pn ci.de libe. ꝛ poſt.

h ¶ Quidaʒ. Et hunc tex. alle.no.bal.i l.creditori.đ le.i.ꝛ ibi dic imol. iſtum tex.ſing. uiđ p bal. in.l.i.i .iii.col.C.de fal.cau.adie. leg.ꝛ ibi etiā i.v. col. pōit quid in caſu huius.§. Et adde Bar. i .l.cum quis.§.ticie de leg.iij.ubi oīno uide.

i ¶ De ſecū.nup. Et no.ex iſto tex. ꝙ lʒ actio ex teſtō dicatur habere iſtar bone fidei.l.in minorū.C.in qui.cau.in integ.reſti.nō eſt neceſ. tm̄ ſi aliqd debeat alicui actiōe ſtricti iur.ꝛ ſibi illud relinquo p actiōeʒ bone fidei tm̄ iſtō itereē ñ ꝯſiderat ut h.qđ no.adđ.l.ij.§.ſi rē đ le.iii.cū ibi no

ſed lex contraria loquitur quãdo capiebat: ſʒ ei auferebatur tanq̃ ab indigno ⁊ debet applicari fiſco. merito tũc non eſt locus iuri accreſcẽdi cuʒ fiſcus ad illam portionẽ uocetur. ¶ Quero an ceſſio fiat inſolidum. Glo. hic dicit ꝙ nõ: ut no. in. l. modeſtinus. dic ut ibi. ⁊ tangetur ĩ. l. ĩ lege fal. hoc obſeruãdũ. ĩ. ad. l. fal. ¶ Item hic dicit in fi. ſi ſolum capacem ⁊c. quero qd [a] econuerſo ſi ſoli non capaci eſt relicta liberatio. Reſpõdeo tunc ualebit in pſona eius nec alteri⁹: ut. l. ſi ſpõſus. §. i. de dona. inter ui. ⁊ uxo. Si ergo liberatio uitiať in perſona eius cui pncipaliter relinquitur non ualet in pſona alicui⁹: ſecus ſi uitiatur ĩ perſona eius qui acceſſorie liberatur: ut. d. l. ſi ſponſus. §. i. ¶ Quero quid ſi liberatio nõ vitiatur ab initio: ſʒ ex poſtfacto: ut per in ĩtegrũ reſtitutionẽ uel alio modo ſimili: utrũ uitietur tunc liberatio quã conſecutus eſt correus per quandam ↄñtiam. Reſpondeo ſic: ut. l. ſi. in pñ. que ĩ frau. cre. ⁊. l. ſi pro uno. ſ̃. ad uellei. predicta uera niſi liberatio eſſet facta dolo creditoris: ut. l. ſi ticius. ĩ. de fideiuſ. ¶ Ultio Dy. per hãc. l. dat unuʒ conſilium qdam habet filium [b] ſpuriuʒ cui nil relinquere poteſt. utrũ ſit aliquod remediuʒ ut poſſit ei relinquere bona ſua. Dicit ipe ꝙ ſic per hãc. l. uidelʒ ꝙ faciat ſpuriuʒ contrahere ſocietatem cũ aliquo: deinde inſtituat ſocium heredem: ⁊ trãſibit medietas bonoruʒ ad filium: per hanc. l. in fi. quod niſi appareret de fraude per aliquas coniecturas puto uerũ de quibus dixi ĩ. l. poſtq̃ ↄtractũ. ĩ. de dona. tunc enim filio auferť per. l. i. C. de naturali. li.

a ¶ Quero quid. Et faciť iſta. l. ad no. q. de qua p Io. an. in regula lʒ. ĩ mercuria. de re. iur. in. vi.

b ¶ Quidã hʒ filium. Cautela pro ſpuriis uid bar. in. l. ſi. de his qui. ut idig. ⁊ hoc ſeqtur Bal. in. l. i. ĩ. xiiij. q. C. p ſocio.

¶ Ex. l. ſequenti.

¶ An uere emptor qui vicit in cã euictiõis poſſit petere ſũptus a uẽditore.

p **Etitor** [c] Si nõ ualet pncipale nec acceſſoriũ. hoc dicit. Uel aliter ſi legatuʒ nõ ualet ꝓpter reʒ pncipalem nõ ualet ꝓpter ſũptus litis. h. d. Et facit ad. q. glo. in. l. i. C. de euic. an ſi emptor uicit in ca euictiõis poſſit repetere ſũptus litis a uenditore. Et. l. iſta facit ꝙ nõ. Cõtrariũ determinaui in. l. uẽditores. ĩ. de ṽb. ob. per. l. ſi plus uel minus. §. mota. ſ̃. de euic. Ad hanc. l. rñdeo ħ nõ ualet legatũ ꝓpter reũ pncipalẽ: ergo nec ꝓpter ſũptus litis qui ueniũt iure acceſſionis: ſʒ in. q. ꝓpoſita nõ ſolũ teneť uẽditor de euictiõe re euicta: ſʒ etiã teneť defendere per. d. l. ſi plus qḋ tene menti.

c Etitor. p Iſtum tex. no. põderat bal. in. l. iii. in. iii. col. C. ḋ fructi. ⁊ lit. ex pẽ. in vſi. ſed pone.

c **Reditor.** [d] Legatũ liberationis nõ extẽdiť ad debitũ poſt teſtamẽtuʒ teſtatori ſolutũ ſʒ ad debitũ pmo ſolutũ extẽditur ſi per ṽbũ pteriti tpis legatuʒ fuit ⁊ teſtator hoc ignorauit. h. d. ¶ No. iſtud pncipiuʒ ad limitatiõeʒ. l. ſi ſic. §. i. ſ̃. de le. iij. ⁊. l. legaui. ſ̃. e. nam ſi teſtator ſciebat euʒ teneri uideť ei relinquere liberationeʒ ſi ſciebat ipm nõ teneri: ⁊ legauit p ṽba pteriti tẽporis vř relinquere ipam pecuniã: ut hic.

d Redi c tor. hãc. l. alle. Bal. in. l. iii. in fin. C. de lega.

Inter. Legatũ liberationis nõ faċ queʒ deſinere teneri ad reddendos libros rõnuʒ: ſecus in his q̃ de in rẽ dñi uerſa ſunt ¶ No. ꝙ q̃ gerit negocia alterius teneť reddere libruʒ rõnuʒ: ut ħ. ⁊. l. cũ ħuus. ĩ. de ↄdi. ⁊ de.

Ticia. In generali legato liberatõis nõ uenit id qḋ põt uẽdicari. Itẽ ĩ dubio relatio fit ad id qḋ pncipľr in oͦrone poniť. h. d. ¶ Opp. ſ̃. de uſuf. accre. l. i. ubi dictio cũ. ⁊ dictio ⁊. appoſita inter pſonas eqparãtur. Sol. hic nõ cadit copula iter duos in actu legãdi: ſʒ ĩ actu demõſtrationis rei uel adminiſtratiõis [e] q̃ liberať. Itẽ op. ꝙ iſta clauſula referať ad oĩa: ut. l. alimẽta. de ali. ⁊ ci. le. So. referť ad oĩa q̃ fuerunt pncipľr in oͦrone poſita: ut ibi. ſed hic non fuit pncipalr̃ in oratione poſitum: ſed cã demõſtratiõis: ut. ſ̃. dixi.

e ¶ Ticia. ſol. referť. facit ad no. p bar. in. l. cẽturio. in. iii. q. pñ. in vſi. quero circa pdicta dixi ꝙ ſi iſta ⁊c. de vul. ⁊ pupil. ⁊ in. l. l. ſi cui. §. ſi a filio. ḋ le. i.

Baio. [f] Legatum liberationis porrigiť ad debitũ acceſſorie poſt teſtamẽtum ↄtractũ. ⁊ etiã ad nouũ debitũ qḋ primi loco ſuccedit. h. d. ¶ Op. ꝙ legatũ liberatiõis extinguitur p ſolutionẽ: ut. l. qḋ mihi. ⁊. l. non ſolũ. §. liberatio. ſ̃. e. ſʒ hic nõ durat debitũ: ſʒ eſt extinctuʒ per nouationẽ. So. aliud in ſolutiõe ṽa: ut ibi. ⁊ aliud in ficta: ut hic.

f ¶ Baio. de iſto tex. habetur per bar. l. i. ſi ita. de au. ⁊ argen. lega.

¶ De adimendis legatis. Rubrica.

¶ De adimẽdis legatis. Rubrica.

¶ A titulo de leg. i. fuit dictũ de lega. ſed qa legata aliqñ adimuntur in totũ. aliqñ in aliũ trãſferũtur. ideo ponit iſtã rubricã. ⁊ de materia totius tituli vide Azo. in ſumma. in ti. de adimendis lega.

q **Ui actu.** Adẽptio partis ſubſtãtialis non ualet. h. d. ¶ Opp. ꝙ actus poſſit eſſe ſine itinere: qa ſunt ſpẽs ſeparate ⁊ differẽtes: ut. l. i. §. iter. ⁊. §. actus. ſ̃. de ſerui. ur. pre. So. ut in glo. ¶ Quero qd ſi non adimať iter: ſed actus ſine itinere pncipalr̃ legeť. Uideť ꝙ legatũ ualet: ut. l. i. §. i. ſ̃. ſi uſufr. pe. In ↄtrariuʒ uideť tex. in. l. per ſeruum. §. i. ⁊. ii. ſ̃. de uſu ⁊ ha. ⁊ hec eſt ueritas ꝙ nõ ualet. Ad. l. i. §. ſi uſufr. pe. rñdeo ꝙ ibi reliquid uſufructũ ſine itinere: qa iter non eſt pars uſufr. ſed eſt quedã qualitas. ſed iter ad actum eſt pars ſubſtãtialis ſumendo ſicut hic lex ſumit ſicut uſus ad uſufructũ ẽ pars ſubſtãtialis: ſine quo vſufructus eſſe nõ põt. ¶ Iteʒ oppo. ĩ. l. pxima. So. ut ibi dicã.

¶ Ex. l. ſequenti.

¶ Si teſtator dicat fũdũ preter uſũfructũ neqʒ do neqʒ lego: an videatur legare vſũfructũ.

f **Undo.** Si pcedit oratio negatiua dictio preter. põit illud de quo prius erat diſpoſitũ. h. d. Op. ſ̃. l. pxi. ubi una pars tm̃ nõ poteſt adimi. So. hic ſunt tales ptes quaꝝ una remota remanet alia cũ cõmoditate: ſʒ ibi ſũt tales quarũ vna remota alia ſine cõmoditate remanet. ideo ĩ cãu. l. precedẽtis ſi dicerẽ actuʒ adimo preter iter. Iſta ademptio ualeret qa iter per ſe poteſt commoditatẽ afferre. ſed pone ꝙ non preceſſit legatũ fundi: ſed teſtator dixit ſic. fundũ preter uſufruc. neqʒ do. neqʒ lego. an ex hoc uideať legare uſufru. Hec. l. videť facere ꝙ ſic. ſed nõ facit: qa hic pceſſit legatũ fundi. ⁊ ſic diſpoſitio. pro hoc facit. l. actiões. C. de tranſac. qa dictio exceptiua ponit quãdo oͦro negatiua pcedit. ⁊ no. p Dy. in. c. pactum. de re. iur. li. vj. facit. l. i. ĩ fi. ſ̃. ḋ pig. act. facit. l. ſeia. §. uxore. ſ̃. de an. le. Glo. eſt. ſ̃. ḋ le. i. l. ſi ita legatuʒ. qḋ no.

s **I quis.** In conditiõibus que poſſunt ſemel tãtuʒ exiſtere uerbuʒ qḋ põt ſe habere ad plura tẽpora: ⁊ intelligitur ſm ꝙ pus euenerit. hoc dicit. ¶ Op. ꝙ in vltimis uolũtatibus ſemp intelligatur de futuro [g]: ut. ĩ. de cõdi. ⁊ demõ. l. ſi ita legatũ. ⁊. l. ſolem⁹. e. ti. Rñdeo ↄditiões que potuerunt exiſtere ante: ⁊ poſſũt exiſtere poſt. ⁊ ſic poſſũt pluries exiſtere: tũc ṽbuʒ teſtatoris ſemp intelligiť de futuro: ut in contrario. ſed hic loquť in ↄditione que tm̃ una uice exiſtere poteſt:

g s I qs ḋ futuro. vtrum conditio intelligatur de futuro: facit ad not. in. l. ij. ĩ. de ↄdi. ⁊ demon.